www.nv-online.info

№ 29 (4178)

11 красавіка 2017 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

На прастор, на шырокі разлог
Выходзі, мой народ, грамадою...
Якуб КОЛАС

Народная Воля

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

ПРИМЕР

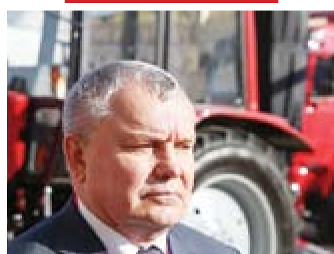
«Белоруснефть»: обеспеченность собственной электроэнергией на 90 процентов

В 2016 году РУП «Производственное объединение «Белоруснефть» самостоятельно выработало 340 млн кВт·ч электроэнергии, что составило 90 процентов от общего потребления всего его предприятиями. И это за счет использования местного вида топлива – попутного нефтяного газа и солнечной энергии.

В нынешнем году «Белоруснефть» введет в строй новые мощности по генерации электрической энергии. Заработает фотоэлектрическая станция мощностью 56 МВт, которая будет крупнейшей в стране. Возрастет также объем выпуска электроэнергии из попутного нефтяного газа.

В планах РУП «Белоруснефть» строительство крупнейшего ветряка на территории Минской области. По проекту суммарная мощность 15 ветроэнергетических установок составит до 50 МВт.

АФІЦЫЙНА

Фёдар ДАМАЦЕНКА, гендырэктар МТЗ:

«У сакавіку на прадпрыемстве ў сярэднім атрымлівалі 950 рублёў»

Сярэдні сакавіцкі заробак на МТЗ склаў 950 рублёў, распавёў агенцтву «Мінск-Навіны» гендырэктар прадпрыемства **Фёдар Дамаценка.** Пры гэтым апошнія два месяцы, паводле яго слоў, з прадпрыемства ніхто не звальняўся.

– *У 2016 годзе мы не проста пратрымаліся, але і змаглі палепшыць становішча. Будзем імкнуцца да павелічэння заробку, бо паказчыкі завода дазваляюць ісці наперад,* – удакладніў Фёдар Дамаценка.

Нагадаем, у прамысловасці сярэдняя зарплата ў лютым склала 774,6 рубля (за сакавік дадзеныя яшчэ не апублікаваны).

Гендырэктар прадпрыемства таксама закрануў тэму звальненняў.

– *Дэ-факта можна канстатаваць: ужо два месяцы ў нас ніхто не звальняўся. Павышаем прадукцыйнасць працы. У тым ліку за кошт сумяшчэння спецыяльнасцяў, што, дарэчы, не забаронена заканадаўствам. Згодна з нашым унутраным дакументам, калі чалавек звольніўся або пайшоў на пенсію, іншаму работніку не забаронена праявіць ініцыятыву і выконваць працоўныя абавязкі таго, хто сышоў. Пры гэтым прыбаўка да зарплаты можа даходзіць да 50 працэнтаў. Самае цікавае, людзі нас у гэтым падтрымліваюць,* – адзначыў Фёдар Дамаценка.

ТЭМА ДНЯ: ДВА ПОГЛЯДЫ

Уладзімір СЯМАШКА,
намеснік прэм'ер-міністра Беларусі:

«На вельмі выгадных умовах, у добрыя тэрміны, па нізкіх стаўках...»

Беларусь дамовілася з Расіяй аб прадастаўленні беларускаму боку новага крэдыту памерам прыкладна 1 мільярд долараў, паведаміў у эфіры АНТ намеснік прэм'ер-міністра Уладзімір Сямашка.

Чыноўнік пракаменціраваў некаторыя вынікі перамоў беларускага і расійскага прэзідэнтаў у Санкт-Пецярбургу 3 красавіка. Так, паводле яго інфармацыі, пасля сустрэчы Аляксандра Лукашэнкі і Уладзіміра Пуціна будзе зноў адкрыта крэдытаванне па лініі Еўразійскага фонду стабілізацыі і развіцця. *"Трэці, чацвёрты траншы, кожны па 300 мільёнаў долараў – разам гэта 600 мільёнаў у год паступіць у Беларусь на вельмі выгадных умовах, у добрыя тэрміны, па нізкіх стаўках і гэтак далей. Таксама было дадзена даручэнне яшчэ дадаткова каля 1 мільярда долараў крэдыту таксама на добрых умовах выдзеліць"*, – сказаў Уладзімір Сямашка.

Як рэагаваць на такую заяву віцэ-прэм'ра? Ці можна гэта назваць перамогай беларускага боку?

Леанід ЗАІКА,
кіраўнік аналітычнага цэнтра "Стратэгія":

«Нас заганяюць у кут»

– *Радавацца тут няма чаму,* – упэўнены эканаміст **Леанід Заіка**. – *У снежні мы павінны былі Расіі за газ 350 мільёнаў долараў, а цяпер ужо – 720 мільёнаў. Тры месяцы мы надзімалі шчокі, а даўгі раслі. І зараз расіяне даюць нам грошы ў выглядзе крэдыту, якія мы павінны будзем аддаваць. Нехта, напэўна, думае, што гэта халява. А гэта не халява. На самай справе Крэмль падтрымаў не беларусаў, а Аляксандра Лукашэнку, каб ён падоўжыў сваё шэсце з крышталёвым сасудам у руках, як ён некалі вобразна назваў Беларусь.*

Але не трэба забывацца, што сукупны дзяржаўны доўг Беларусі ў 2016 годзе перасягнуў 50 працэнтаў ВУП. І калі падзяліць валавы знешні доўг Беларусі паміж усімі жыхарамі краіны, то атрымаецца, што кожны з нас павінен амаль 4 тысячы долараў... Нашы праблемы вырашаць не крэдыты, а дзяржаўная стратэгія, якая павінна быць накіравана на павышэнне эфектыўнасці эканомікі. Але гэтага няма. Нас заганяюць у кут. І што потым запатрабуе Расія – можна толькі здагадвацца.

ПОЗИЦИЯ

Александр БУХВОСТОВ:

«Революцией не пахнет...»

На 1 мая в Минске намечен Марш солидарности. Заявителем акции выступает Белорусский конгресс демократических профсоюзов. На вопросы «Белорусского партизана» ответил лидер оргкомитета по созданию Белорусской партии трудящихся ***Александр Бухвостов.***

– Александр Иванович, скажите честно: не боитесь, что 1 мая может повториться то, что было 25 марта?

– У нас на днях состоялось заседание оргкомитета по проведению акции, там собрались представители почти всех оппозиционных движений и структур. Обсуждали и этот вопрос. Решили заявить маршрут, по которому вероятность разрешения проведения акции достаточно высокая – от Академии наук до площади Бангалор. Наша главная цель – дать возможность людям свободно пройтись и не подставить их под дубинки омоновцев.

– Тем не менее требования к властям у вас заявлены довольно серьезные, почти революционные.

– Требования могут быть и более острые, в том числе и политические. Никто же не запрещает требовать даже отставки главнокомандующего.

Я считаю, что 1 мая власть должна дать возможность людям пройтись по улицам города, чтобы массово отметить день солидарности трудящихся. Поэтому, кстати, наша акция и называется Марш солидарности.

– Значит, так называемых дармоедов вы на акцию не приглашаете?

– *(Смеется.)* Приглашаем всех, и тунеядцев в том числе!

Мне кажется, летом акции немного затихнут, люди будут заняты дачами, кто-то уедет на море. А сейчас народ выходит на акции протеста не только из-за печально известного декрета №3. Многие выходили потому, что низкая зарплата, цены растут, на пенсию прожить нельзя, работу найти сложно. Мы вообще, кстати, будем требовать отмены всех президентских декретов – это позиция нашего профсоюза.

– Прошу прощения за вопрос, но... Вы на полном серьезе верите, что это возможно?

– Я верю в то, что нет ничего невозможного. Некоторым, может, кажется, что это из области фантастики, особенно учитывая ту силу, которую власть демонстрирует в последнее время. Но ведь бывало и хуже. А диктатуре рано или поздно приходит конец. Наше дело – приближать этот день. И не давать людям совсем впасть в уныние.

25 марта, на мой взгляд, немного поторопились с этими волюнтаристскими призывами.

– Вы что имеете в виду?

– Например, Николай Статкевич заявил: мол, всё, скажем «баста»! Но «Баста!» можно заявить и сидя дома в кресле. А выйти и громко сказать то же самое на улице и добиться изменений – ну не время еще. Пока нужно людям дать возможность почувствовать, что они действительно сила, что всё могут. А так некоторые впервые вышли на акцию протеста 25 марта и сразу попали под жесткий прессинг...

– Кстати, Николай Статкевич тоже призывал выйти на акцию 1 мая. Он входит в оргкомитет Марша солидарности?

– Нам не хотелось бы, чтобы 1 мая были какие-то альтернативные призывы. И если уж выступать оппозиции, то делать это нужно единым блоком. У всех ведь сейчас требования примерно одинаковые.

– Ну а если не разрешат акцию? Есть ли у вас план на этот случай?

– Тогда будет принимать решение оргкомитет. Ответственность за акцию на себя взял Белорусский конгресс демократических профсоюзов. 1 июня стартует сессия МОТ. И если 1 мая будут какие-то проблемы, то вполне вероятно, что в адрес белорусской власти снова полетят упреки, что она нарушает права трудящихся, в том числе и на проведение мирных демонстраций.

– А если Федерация профсоюзов Беларуси захочет провести какую-то акцию 1 мая?

– Не исключено, что они тоже заявят культурно-массовое мероприятие, чтобы отметить Праздник труда. Но независимые профсоюзы этот праздник не признают. Мы 1 мая отмечаем не Праздник труда, а День международной солидарности трудящихся. Поэтому это будут два разных мероприятия.

– Александр Иванович, а по вашим прогнозам: изменится ли в Беларуси социально-экономическое положение в ближайшее время? И чего ждать – ухудшения или все-таки улучшения ситуации?

– Я недавно общался с рабочими столичных заводов. Настроения у людей такие: они ругают власть, но при этом готовы терпеть. На многих предприятиях молодых рабочих мало, кадровый потенциал низкий. И основная масса рабочих – или предпенсионного возраста, или пенсионного. И их вполне устраивает зарплата в 400–600 рублей.

Есть вероятность, что предприятия остановятся и люди потеряют работу. Но такие настроения не ярко выражены среди рабочих. Одним словом, 17-й год, но не тот. Революцией не пахнет.

АДКРЫТЫМ ТЭКСТАМ

Уладзімір КОЛАС:

«На вялікі жаль, народ звычайна ўздымаецца праз страўнік»

Апошнім часам зусім не чуваць голасу Рады беларускай інтэлігенцыі і яе кіраўніка Уладзіміра Коласа. "Народная Воля" высветліла, чаму Колас знік з публічнай прасторы, і заадно пацікавілася ягонымі думкамі наконт падзей, якія адбыліся ў грамадска-палітычным жыцці краіны за апошні час.

– Уладзімір Георгіевіч, раней вы былі актыўным удзельнікам палітычнага жыцця, а апошнім часам вас зусім не чуваць. Што здарылася?

– Проста ўзяў тайм-аўт на развагі пра тое, што сёння адбываецца ў краіне. Пагадзіцеся, сёння ўвогуле мала хто ведае, што рабіць у той сітуацыі, у якой мы ўсе апынуліся.

Ну, і ёсць клопаты асабістага плана. Да таго ж заняты важнымі справамі, пра якія пакуль, па шчырасці, не вельмі хацелася б публічна распавядаць.

– Каб не сурочыць?

– На жаль, у нас складваецца такая сітуацыя, што калі ў цябе нешта атрымліваецца, то гэта шмат каго крыўдзіць, выклікае нядобразычлівыя каментарыі, а можа, нават і дзеянні. Таму мы крышку заціхарыліся, але хутка, напэўна, пра ўсё будзе вядома. Спадзяюся, задуманае атрымаецца.

– А што з ліцэем? Ён яшчэ працуе?

– Працуе. І ў гэтым годзе ў нас ізноў наплыў. Мы прымаем дзяцей пасля 7-га класа. У гэтым годзе і дзеці вядомага барда Зміцера Бартосіка да нас прыйшлі, і журналіст Ігар Карней ужо трэцюю дачку да нас прывёў... Усе вельмі задаволены. Дзеці вучацца, ім камфортна, яны жывуць цікавым жыццём, атрымліваюць добрую адукацыю і, што вельмі важна, добрыя перспектывы. Я ім сам зайздрошчу са страшнай сілай!

Спадзяюся, у нас атрымаецца на такім жа высокім узроўні стварыць і Нацыянальны ўніверсітэт. Але гэта справа бліжэйшай будучыні.

– Вы кіраўнік Рады беларускай інтэлігенцыі. Столькі гучных падзей за апошні час адбылося, а Рада маўчыць...

– Сапраўды, голасу Рады не чуваць. Мы думаем, што рабіць. Раней мы думалі, што людзі проста не разумеюць, што для таго, каб дамагчыся нейкага выніку, трэба скансалідавацца. А цяпер мы ўсвядомілі, што ўсе гэта цудоўна разумеюць, але тым не менш чамусьці свядома ламаюць гэтую кансалідацыю. І мы аказаліся проста бяссільныя гэтаму супрацьстаяць, бо ёсць тыя, хто развальвае любую спробу аб'яднацца. У выніку атрымліваецца такая імітацыя палітычнай дзейнасці. І ўдзельнічаць у гэтым асабіста ў мяне няма ніякага жадання. Бо я зацікаўлены ў тым, каб праца была выніковай. Мне сумна і прыкра глядзець на гэтае какецтва перад донарамі, на тое, як некаторыя выпінаюць сябе і паліваюць брудам іншых. Мне нецікава гэтым займацца.

І падзеі, якія разгарнуліся 25 сакавіка, паказалі нейкае дно ўсяго гэтага. Калі ты заклікаеш людзей на акцыю, калі кажаш, што ўзначальваеш, – значыць, узначальвай і праводзь гэтую акцыю, нягледзячы ні на што...

– А вы самі на акцыі ходзіце?

– Хаджу. Выходзіў і 25 сакавіка. І ў Курапатах быў. Як грамадзянін я свой абавязак выконваю, але выходзіць з мікрафонам у руках і нешта прамаўляць, некуды клікаць людзей за сабой – у сённяшняй сітуацыі я не бачу ў гэтым сэнсу.

Да апошніх прэзідэнцкіх выбараў у мяне захоўвалася нейкая вера, надзея, што сітуацыя можа змяніцца. І не толькі я, але і частка наменклатуры так думала. У апазіцыю некалі прыйшлі і былы старшыня Акадэміі навук Аляксандр Вайтовіч, і экс-дыпламат і міністр Міхаіл Марыніч, і той жа былы рэктар БДУ Аляксандр Казулін. Яны таксама лічылі: тое, што маем, не назаўсёды, выбары могуць быць чэснымі і справядлівымі. А цяпер мы бачым, што нічога не мяняецца. На ўсё гэта яшчэ накладваюцца пэўныя паводзіны людзей з так званага дэмакратычнага лагера. Калі мы не можам кансалідаваць людзей, якія хочуць перамен, так, каб гэтыя перамены нарэшце здзейсніліся. Атрымліваецца, што сёння, наадварот, мы людзей дэзарыентуем, распыляем свае сілы, і нас паасобку нейтралізуюць і закрываюць. Таму ў гэтай сітуацыі трэба засяроджвацца на канкрэтных справах, што мы і спрабуем рабіць.

– Дык Рада інтэлігенцыі яшчэ існуе ці ўжо не існуе?

– Намінальна – так. Безумоўна, мы сустракаемся, абменьваемся думкамі, але ад нейкіх заяў устрымліваемся. Бо заявамі ўсё роўна праблему не вырашыць. А паўтараць адно і тое ж нам надакучыла.

– І чаго, на ваш погляд, увогуле чакаць ад той сітуацыі, якая сёння склалася ў грамадстве?

– На вялікі жаль, падзеі развіваюцца не па лепшым варыянце. На маю думку, эканамічная сітуацыя бліжэйшым часам лепшай не стане. А, на вялікі жаль, народ звычайна ўздымаецца праз страўнік. І вось калі дойдзе да страўніка, людзі выйдуць на плошчу. Нават у той жа Польшчы так было. Калі паднялі цэны на мяса ў заводскай сталоўцы, тады рабочыя выйшлі і дамагліся перамен.

– Вы яшчэ казалі пра тое, што многае залежыць ад наменклатуры. І калі яна адчуе сябе пакрыўджанай, то перамены адбудуцца вельмі хутка.

– Наша наменклатура даўно ўсё разумее. І чыноўнікі таксама з задавальненнем усё памянялі б, але яны разважаюць прыкладна такім чынам: а ці не будзе горш ад тых перамен? Вось узяць нават тыя ж самыя выбары. Напрыклад, калі наменклатура адкрыта выкажацца пра свае прыярытэты, яна павінна быць упэўнена, што той, на каго зроблена стаўка, пераможа. Ніхто не будзе ставіць на тых, хто ўвесь час кажа: мы ідзём на выбары, каб данесці свае ідэалы да насельніцтва, але на перамогу не разлічваем. І ўлада гэта выдатна разумее.

– А што цяпер рабіць? Варта апазіцыі клікаць людзей на плошчу ці не? Будзе плён ад масавых акцый?

– Я думаю, можна заклікаць, але калі ты гэта робіш, то павінен несці адказнасць за тое, што там адбудзецца. Калі запрашаеш людзей проста пад амапаўскія дубінкі, павінен так і казаць: мы прыйдзем на плошчу паказаць, якія мы мужныя, што мы нічога не баімся, але атрымаем дубінамі, будзьце да гэтага гатовы.

А калі палітык настроены на перамогу, то да таго, як клікаць на плошчу, павінен добра падрыхтавацца. Павінен быць нейкі план на перамогу, разумееце? А пакуль усе планы пішуцца наверсе. Сёння ўжо ясна, для чаго людзей выклікалі на плошчу 25 сакавіка. Каб паказаць Расіі, як тут змагаюцца з нацыяналізмам, – якраз жорсткі разгон адбыўся напярэдадні сустрэчы Лукашэнкі і Пуціна. На мой погляд, гэты сцэнарый быў разыграны менавіта для гэтага. І ён спрацаваў.

На мой погляд, каб быў вынік ад працы апазіцыі, трэба не разборкамі займацца – яны ўжо ўсім надакучылі. Трэба вызначыць моцнага лідара, структуру, план працы і несці адказнасць за вынікі сваёй працы.

– З моцным лідарам за апошнія нават 10 гадоў апазіцыя, на жаль, так і не здолела вызначыцца...

– Будзем спадзявацца, што, можа быць, маладое пакаленне палітыкаў, якое сёння выходзіць на першы план, улічыць гэтыя памылкі. Ну і тая ж наменклатура, калі хоча жыць, зробіць нейкія высновы і будзе мяняцца. А пакуль, як заўсёды: спадзяёмся на лепшае, а рыхтуемся да горшага.

– Уладзімір Георгіевіч, а як у вас са здароўем? Чуткі хадзілі, што, маўляў, вас няма ў публічнай прасторы яшчэ і з-за нейкіх хвароб...

– Ведаеце, неяк са здзіўленнем для самога сябе адзначыў свой 65-ы дзень народзінаў. Шчыра кажучы, я не адчуваю сябе на гэты ўзрост. Я ж увесь час сярод моладзі знаходжуся, дык і сам быццам бы малады! Але тым не менш іншы раз і сэрца нагадвае пра тое, што яно ёсць, і моцна прыцісне. Але пакуль усё – дзякуй Богу!

Марына КОКТЫШ.

З асабістай справы

Уладзімір Колас, беларускі кінарэжысёр, педагог, заснавальнік і кіраўнік Беларускага гуманітарнага ліцэя (з 1990 года).

Нарадзіўся 22 верасня 1951 года.

Скончыў МДЛУ і Вышэйшыя рэжысёрскія курсы ў Маскве. Зняў мастацкія і дакументальныя фільмы «Дрэвы на асфальце», «Хочаце – кахайце, хочаце – не», «Сны аб Беларусі», «Францыск Скарына», «Максім Гарэцкі», «Дамова з Гітлерам», «Галерэя Ады», «Белы ветразь над Прыпяццю» і іншыя.

Лаўрэат узнагарод шэрагу фестываляў.

Кіраўнік Рады беларускай інтэлігенцыі.

ДЫСКУСІЯ

Ад галоўнага рэдактара газеты «Народная Воля»

Шчыра кажучы, не місія "Народнай Волі" ўцягвацца ў спрэчку двух знакамітых прафесараў – Станіслава Шушкевіча і Вячаслава Оргіша. Але абставіны склаліся такім чынам, што нельга заставацца ўбаку.

Пагадзіцеся, дыскусія салідных апанентаў павінна весціся на прыстойным узроўні. Як інтэлігентныя асобы, яны не маюць права на пасквільныя выпады, абразлівыя каментарыі, навешванне ярлыкоў, на публічную перапалку... Іх зброя – глыбокі аналіз канцэптуальных ідэй, поглядаў саперніка, усебаковая аргументацыя вывадаў, выверaная дакладнасць фактаў, спакойная, разважлівая лексічная танальнасць.

Калі мне трапіў у рукі падрыхтаваны, як кажуць, па гарачых слядах водгук С.Шушкевіча на артыкул В.Оргіша **"Белорусские оттенки политической модернизации",** я, прызнаюся, першнаперш падумаў, што Станіслаў Станіслававіч вырашыў пажартаваць: маўляў, во які адлуп я даю Оргішу! Чыста эмацыйны ўсплёск! А таму, калі Шушкевіч патэлефанаваў, я лагодна прапанаваў: "Наперадзе выхадныя, сядзьце, калі ласка, і як палітык напішыце аргументаваны артыкул. Мы не супраць дыскусіі, толькі дыялог павінен быць прафесійным, а не падобным на нізкапробную лаянку".

Мяне здзівіла, што такую ўзважлівую прапанову паважаны Станіслаў Станіслававіч успрыняў у штыкі, болей таго – нават, як мне здалося, з пагрозлівымі ноткамі. Хоць тое-сёе з маіх парад улічыў. Варыянт водгуку пад загалоўкам **"Оттенки политической проституции»,** які ён перадаў на сайт "Хартыі'97", мае адрозненні ад таго, які прапаноўваўся для друку ў "Народнай Волі".

Не будзем шукаць адказ на пытанне, чаму Наталля Радзіна, рэдактарка сайта, адразу выставіла допіс С.Шушкевіча для агульнага азнаямлення. У "Народнай Волі" лічыцца нормай, калі аўтар уступае ў дыскусію ў тым выданні, якое надрукавала матэрыял апанента. Таму калі "Хартыя'97" і вырашыла "павесіць" у топавым раздзеле водгук С.Шушкевіча, то, на наш погляд, побач трэба было паставіць артыкул В.Оргіша "Белорусские оттенки политической модернизации", які быў змешчаны ў "Народнай Волі" 4 красавіка.

Але што зроблена, тое зроблена. Учора з ранку ў рэдакцыю завітаў прафесар Оргіш і паклаў на стол пісьмовы адказ прафесару Шушкевічу. Вядома ж, прафесійны этыкет нам падказаў: трэба перадаць яго па электроннай пошце той жа Наталлі Радзінай; на "Хартыі'97" быў змешчаны водгук-усплёск Шушкевіча, няхай наведвальнікі сайта азнаёмяцца і з пісьмом яго апанента. Былі ўражаны, калі мінaлі гадзіны, а ліст Оргіша не з'яўляўся на сайце. Не маглі спрагназаваць, ці наогул нашы варшаўскія калегі звернуць на яго ўвагу.

Сыходзячы з плюралістычных прынцыпаў, мы ўсё ж вырашылі апублікаваць на старонках "Народнай Волі" той варыянт водгуку С.Шушкевіча, які ён змясціў на сайце "Хартыі'97", а заадно азнаёміць чытачоў з адказам В.Оргіша – яго лістом пад назвай **"Оттенки политического целомудрия".**

Пра рэзанансны артыкул прафесара В.Оргіша "Белорусские оттенки политической модернизации", мяркуем, няма сэнсу нагадваць нашым чытачам, на старонках "Народнай Волі" ён быў змешчаны, як адзначалася вышэй, 4 красавіка 2017 года.

Оттенки политической проституции

В «Народной воле» №27 от 4 апреля 2017 года опубликована гигантская статья профессора **Вячеслава Оргиша «Белорусские оттенки политической модернизации».** Вячеслав Оргиш напоминает о своем гениальном предвидении, изложенном в «Советской Б.» в 2008 году, но так и не взятом на вооружение белорусской оппозицией из-за ее, по мнению автора, природного недомыслия и политической бездарности. А то, что вся она, оппозиция, именно такая, автор «подтверждает» цитатой из выступления **Зенона Позьняка**, относящейся, правда, только к действительно стяжательским индивидуумам, присосавшимся к здоровой оппозиции.

Итак, Оргиш требует мобилизовать «весь потенциал белорусского народа» – разумеется, от уже давно внесшего неоценимый вклад в это святое дело его лично (1), правящей политической элиты (2), бесправной контрэлиты (3), Лукашенко, который еще 17 января 2012 года пообещал «приспосабливаться, модернизировать нашу политическую систему» (4) и главного редактора «НВ» **Иосифа Середича** – инициатора Общенационального «круглого стола» (5). Эта компания даст надлежащий ответ «вызовам современности», типа *«грядущего наднационального миропорядка (подрывающего основы традиционной государственности, социокультурной антропологии и этики), крайне острым проблемам постиндустриального экономического и социального развития»*.

Профессор Оргиш считает оппозиционеров маргиналами и вполне серьезно рекомендует оппозиции мягко инкорпорироваться в системную политику, избавиться от радикализма, прежде всего в плане реформирования политического строя.

Складывается впечатление, что профессор не живет в Беларуси и ориентируется в происходящем по пропагандистским сообщениям государственных СМИ. Не понимает, точнее прикидываетесь не ориентирующимся в том, что режим во главе с предводителем заботится лишь о сохранении своей власти. Забыл, что для этого в зависимости от степени реальной угрозы существования этой нелегитимной власти режим идет на любые жестокости – от несоблюдения законов, устрашения зверствами избиений, провокационными арестами и задержаниями до прямого физического уничтожения наиболее опасных для его спокойной жизни политиков.

Мы живем в обстановке государственного терроризма. Не исключаю, что вы, профессор, не видели и не хотите видеть заключение независимой Венецианской комиссии об абсолютной недемократичности извращенной придворными юристами и фальшь-референдумом действующей Конституции Беларуси. Власть потеряла человеческий облик, а доктор философии предлагает в нее инкорпорироваться, под любым предлогом в нее втиснуться и тем самым предать далеких от политики простых людей, которых она бессовестно обманывает и обворовывает.

Вы, господин Оргиш, преподаватель высшей квалификации. Кому, как не вам, нести молодежи чистое, светлое, мудрое, разъяснять людям, что в сегодняшней Беларуси они лишены элементарных человеческих прав и в то же самое время содержат в 5–7 раз больше милиционеров на душу населения, чем в цивилизованных странах, а еще и иных «охранников порядка» без погон. А вы рекомендуете сознательным гражданам втереться в ряды потерявших совесть или же примирившихся с мракобесием чиновников (ради хотя бы скромного благополучия для себя и близких). Таким, как вы, как говорит наш «всенародно избранный», позволяется быть приближенным к кормушке, но, замечу, лишь до того времени, пока для них нет никакого вреда для режима. И вот в угоду правящему режиму вы приписываете оппозиции максималистские требования, теряете важнейшее качество интеллигентного человека – достоинство. Придумываете положения типа «оппозиция сейчас не способна выиграть битву за электорат», забывая, что с 1996 года у нас нет выборов, а разыгрывается спектакль, фарс, не признанный выборами ни одной из демократических (и просто – цивилизованных) стран.

Как почетный доктор политологии четырех престижных университетов мира скажу вам – человеку, убедительно подтверждающему публикацией обсуждаемой статьи степень «советского доктора философии»: не забывайте, у нас нет и при этом режиме, как и в СССР, не может быть оппозиции в нормальном значении слова. Она изгнана из парламента диктатором 20 лет назад, и ее представители больше туда не назначаются. Есть протестующие граждане – бесправные, как советские диссиденты, но сохраняющие достоинство и трудом, не связанным с политикой, зарабатывающие себе на жизнь.

Ими гордятся и будут гордиться достойные, вами – вряд ли.

Станислав ШУШКЕВИЧ, специально для Charter97.org.

Оттенки политического целомудрия

В политических кругах Беларуси тема Общенационального «круглого стола» обсуждается давно. Часть участников политического процесса полагает, что такая форма диалога между правящим классом и его оппонентами поможет сдвинуть с мертвой точки назревшую проблему политической модернизации белорусского социума.

Главный редактор газеты «Народная Воля» Иосиф Середич, встречаясь 13 февраля 2017 года с главой государства Александром Лукашенко, заострил внимание на актуальности организации такого форума. Мною был подготовлен и 4 апреля опубликован в «Народной Воле» текст статьи «Белорусские оттенки политической модернизации» с обоснованием целесообразности такого рода мероприятия.

Мои размышления не оставили равнодушным известного белорусского политика Станислава Станиславовича Шушкевича. 8 апреля 2017 года он разместил на сайте «Хартыя'97» свой отклик под пикантным названием «Оттенки политической проституции». Эта заметка меня удивила своей упрощенностью понимания политической борьбы и двойной арифметикой. Удивительно прежде всего то, с какой легкостью уже далеко не молодой политик, образно говоря, переобувается в воздухе. Однако обо всем по порядку.

Станислав Станиславович вошел в анналы современной белорусской истории двумя политическими актами. Первый можно считать эпохальным. Политик, будучи председателем Верховного Совета РБ, выступил одним из подписантов знаменитых Беловежских соглашений. В результате этих соглашений Советский Союз приказал долго жить, а пятнадцать бывших союзных республик, включая Беларусь, отправились в суверенное историческое плавание.

Второй содеянный Станиславом Станиславовичем политический акт – внедрение в общественное сознание идеи политического согласия. Приглашение к взаимной договоренности конфликтующих сторон («згодзе») сделалось в своем роде фирменным брендом Шушкевича. Призывы к политическому компромиссу из уст политика звучали рефреном во всех его выступлениях и репликах.

Однако оставим на время тему «згоды» и поговорим о другой, вынесенной Станиславом Станиславовичем в название своей филиппики, – теме «политической проституции», т.е. беспринципности, носители которой ради собственной шкурной выгоды готовы поступиться честью, совестью, достоинством. В этом вопросе, уважаемый политик, если судить по представленному на сайте «Хартыя'97» тексту, претендует на лавры морального гуру, эталона политической безупречности. Тем не менее, как говорят в народе, со стороны виднее. Чтобы избежать обвинений в очернительстве почтенного политика, обратимся к свидетельствам известных оппозиционных деятелей, которые непосредственно взаимодействовали с Шушкевичем на политической сцене.

Станислав Станиславович в заметке по поводу моей публикации выступает как целомудренный и бескомпромиссный защитник белорусской демократии. Меня он казнит за то, что я своими публично высказываемыми идеями будто бы ставлю палки в колеса наиболее решительно настроенной части демократической оппозиции, лью воду на мельницу режима «государственного терроризма».

Но вот что рассказывает о целомудренной чистоте демократических риз С.Шушкевича летописец и участник политических баталий 1990-х годов Сергей Наумчик в аналитическом материале «Как Шушкевич провалил референдум о роспуске Верховного Совета Беларуси» (http://resurs.by/resusopedia/1271-istoriya-kak-shushkevich-provalil-referendum-o-rospuske-verhovnogo-soveta-belarusi.html, дата 20 июля 2013). Самым острым и драматичным аспектом борьбы той поры была схватка между сторонниками решительных демократических преобразований во главе с Белорусским Народным Фронтом и их противниками, ведомыми постсоветской номенклатурой. Демократы, фракция БНФ в Верховном Совете настаивали на проведении референдума о досрочном роспуске Верховного Совета. В поддержку этой инициативы было собрано свыше 400 тысяч подписей. Реализация этой инициативы открывала дорогу решительной и всесторонней демократизации страны. Беларусь могла получить абсолютно новый вектор политического развития, поскольку в результате новых выборов, будь они проведены, большинство мест в составе обновленного представительного органа могло перейти к демократическим политикам, которые в тот период пользовались большой поддержкой народа.

После того как ЦИК признал, что подписей собрано больше, чем требует закон, вся пропагандистская машина ринулась порочить инициативу БНФ. *«Но наибольший удар мы получили от председателя Верховного Совета Станислава Шушкевича...»*. Далее Сергей Наумчик цитирует председателя инициативной группы Всебелорусского референдума Владимира Анцулевича: *«...Апогеем этой шумихи было высказывание Председателя ВС, который в день передачи подписных листов в Центральную комиссию назвал эти подписи «мусором»*.

Удивительное дело: интеллигентный Шушкевич, позиционировавший себя как демократ, портил жизнь демократической фракции в Верховном Совете. *«Мы ... депутаты Оппозиции,* – свидетельствует С.Наумчик, – *имели от Станислава Станиславовича и отключение микрофонов, и колкие комментарии наших выступлений, и нулевую поддержку в своих округах... За все годы своего председательства Шушкевич не поддержал нас ни в одном нашем округе...»* Наумчик убежден, что судьба Беларуси могла быть иной, согласись Шушкевич созвать сессию Верховного Совета. Но он упорно отказывался сделать это. Весь 1992 год Шушкевич убеждал коллег в том, что остается сторонником «эволюционного подхода». Судя по фактам, председатель Верховного Совета С.Шушкевич «окончательно перешел на сторону номенклатуры».

На особую роль Станислава Шушкевича в развитии белорусской демократии указывает и З.Позняк – зачинатель современного национального строительства в Беларуси. *«29 октября 1992 года номенклатура (Правительство Кебича), заручившись поддержкой руководства Верховного Совета (С.Шушкевича), силовых структур в Беларуси и России, пошла на пролом и, грубо поломав закон, голосованием запретила референдум»*.

Еще С.Наумчик повествует о борьбе за денежно-финансовые основы белорусского национально-государственного суверенитета. 27 и 28 марта 1992 года в повестке дня ВС рассматривался вопрос о введении национальной валюты. Большинство депутатов выступило против. *«Особенно старался против этого С.Шушкевич»*.

Конечно, летописец БНФ, видимо, не во всем точен и не всегда объективен. Как гласит латинская поговорка: жена Цезаря вне подозрений. Несмотря на многочисленные упреки и обвинения в адрес Станислава Станиславовича, я все же не усомнился бы в его политическом целомудрии. Но его потянул за язык корреспондент Радио Свобода Виталий Цыганков, которому политик сообщил нечто уж совсем щекотливое: *«Те наивные предложения, которые были со стороны БНФ, – «Верховный Совет в отставку»... Это я должен вносить такое предложение? Я Председатель, и я должен такое предлагать? Так они мне скажут: «Зачем ты нам такой нужен, мы сейчас нового выберем»*. По-человечески желание Шушкевича сохранить кресло понять можно. Кому захочется терять такую должность?! *«Вот только обошлось нации это желание слишком дорого»*, – резюмирует Сергей Наумчик.

Когда читаешь заметку Станислава Станиславовича, хочется верить в его политическую мудрость и дальновидность. Действительно, как можно иметь дело с политическим режимом, этой *«нелегитимной и недемократичной властью»*, которая *«идет на любые жестокости»*? Однако вот загвоздка: двадцать с лишним лет бескомпромиссной борьбы, упорного противостояния с белорусским режимом – и какие результаты?! Режим справляется с оппонентами, их политическим давлением и критикой гораздо легче, чем 15–20 лет назад. Он фактически преодолел международную изоляцию и держит оппозицию, как принято говорить, *«в черном теле»*. С.Шушкевич упрекает меня в том, что я занижаю потенциал оппозиции, нахожу ее маргинальной и слабой, апеллируя при этом к точке зрения З.Позняка. Но вот суждения других известных политиков.

«Организованной оппозиции в Беларуси больше нет. Нет единой, структурированной силы, способной провести что-то масштабное. Нет Объединенной, Единой оппозиции, Конгресса демократических сил и прочих декораций» (П.Шеремет).

«Побывал на нескольких съездах оппозиционных общественных организаций. Все везде одинаково: несменяемость руководства, закостеневшая структура, лидеры, окруженные своими людьми, отсутствие новых идей...» (Е.Огурцов).

«Начиная с 1999 года у нас произошла такая деградация белорусской оппозиции, что уже нет людей, которые были бы способны разбросать листовки по Минску. У нас нет людей, которые знают, как надо провести пикет. У нас нет людей, которые имеют опыт определенной технической работы» (А.Федута).

«Раньше участие оппозиции в политических кампаниях, в выборах вызывало симпатии значительной части общества. Был большой моральный перевес оппозиции. Сейчас, поскольку многие вещи превратились в различные бизнес-проекты, участие оппозиции в таких кампаниях вызывает раздражение» (А.Ярошук).

«Наши старые вожди, перебежчики из команды Лукашенко, сейчас создали корпоративную группку. Но вопрос надо ставить принципиально: сегодня режим и оппозиция – это два субъекта одной системы. Вы только представьте: не было бы режима – кого бы спонсоры тогда кормили? А так ведь можно кормиться!.. В оппозиции сидят ребята, которые захватили эту поляну и толкаются локтями, никого не подпускают! Одни и те же фигуры тусуются все 18 лет! Да любой бизнесмен год-два поглядел бы на такую команду у себя в фирме и разогнал бы всех к чертовой матери!» (А.Левкович).

«К сожалению, белорусская оппозиция не представляет собой силу, которая влияет на народ» (В.Фролов).

Не сложно увидеть, что скромная оценка возможностей белорусской оппозиции, ее электорального влияния – это не только моя точка зрения, но и многих лидеров общественного мнения. Я всего лишь констатирую объективный факт. Тем не менее политик без страха и упрека, по сути дела, рекомендует, нет, требует: никаких компромиссов, никаких переговоров, никаких «круглых столов»! Только бодаться! Но какой результат получается из того, что бодается теленок с дубом, всем хорошо известно. И потом, что делать с горячо любимой Станиславом Станиславовичем политической философией «згоды» и его приверженностью к «эволюционному подходу»? Полагаю, «почетному доктору политологии четырех престижных университетов мира», члену-корреспонденту НАН Беларуси не сложно уяснить, что политический процесс – это не только и не столько баррикады, революционные потрясения общества, сколько терпеливая, последовательная борьба основных политических сил за позитивные преобразования в общественной жизни, за то, чтобы контрэлита могла занять свое законное место в политическом процессе.

Кстати говоря, будучи в свое время фигурой знаковой и влиятельной, Станислав Станиславович мог консолидировать оппозицию, сделать ее достаточно сильной, чтобы с ней считалась авторитарная власть. Однако политик предпочел роль сепаратиста – держателя одного из партийных осколков белорусской социал-демократии – Белорусской социал-демократической Грамады, которая со временем коллапсировала почти до нулевых значений, в политическом процессе ее не видно и не слышно. И вот с таким-то ресурсом С.Шушкевич собирается выигрывать битву за электорат, намеревается побеждать режим, не приемлет даже рассуждений о каком-либо диалоге с ним. По меньшей мере странно! Разумеется, ресурс политического давления на правящую элиту можно было бы существенно увеличить. Но для этого Станислав Станиславович должен был бы активно заниматься сплочением социал-демократических рядов. Он же, по мнению А.Левковича (бывшего председателя БСДП «Грамада», а ныне председателя оргкомитета по созданию Республиканского общественно-политического объединения «Социал-демократы за диалог и консолидацию»), под разными предлогами больше мешал этому...

Видит Бог, Станислав Станиславович – искренний стяжатель демократии и либеральных ценностей, скромный соавтор «достижений» белорусской оппозиции, застенчивый гений политического целомудрия. О чем свидетельствуют многие, а не только приведенные, факты его политической биографии. Однако их полное исследование – задача будущих историков. Мне же напоследок хочется поделиться собственными воспоминаниями. Лет десять назад по заданию редакции «Народной Воли» мне довелось брать интервью у С.Шушкевича. Помню, с какой душевной теплотой и сердечностью политик рассказывал о своем отце, о том, как тот наставлял сына словами «Габлюй, сынок, габлюй!». Вслед за Станиславом Петровичем без тени иронии повторю: *габлюйце,* Станислав Станиславович, *габлюйце* лет до ста в полном здравии и ясном уме, а дальше... как душа захочет. А политические разборки пусть никогда не портят Вам настроение.

Вячеслав ОРГИШ.

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

Мікалай СТАТКЕВІЧ:

«Мы выступаем за мірныя сходы, але не магу прадказаць, які ў гэтай сітуацыі будзе дадзены загад сілавікам»

Экс-кандыдат у прэзідэнты распавёў "Народнай Волі", чаму ён заклікаў людзей "сабрацца на маёўку" і што з гэтага можа атрымацца.

– Спадар Мікола, вы заклікаеце да чарговых пратэстных акцый. Удакладніце, што вы маеце на ўвазе, калі гаворыце "збяромся на маёўку"?

– Гэта значыць, сабрацца разам 1 мая, каб выказаць нашу салідарнасць і нашу пазіцыю.

– У якім фармаце, на ваш погляд, усё будзе адбывацца?

– Думаю, у фармаце сустрэчы і абмену меркаваннямі. Гэта можна таксама назваць своеасаблівым народным сходам альбо мітынгам. Дарэчы, адразу было вызначана, што збяромся на Кастрычніцкай плошчы сталіцы.

– Ці будзеце падаваць у Мінгарвыканкам заяўку на правядзенне акцыі?

– Я ўжо не раз казаў, што Закон "Аб масавых мерапрыемствах" супярэчыць нашай Канстытуцыі. І ў такіх выпадках дзейнічае Асноўны закон. Таму я проста пастаўлю ў вядомасць гарадскія ўлады пра акцыю за 5 дзён да яе правядзення.

– Але ж гэта ваша асабістае меркаванне, закон дзейнічае, а таму ўлады могуць сказаць, што вашы дзеянні не ўпісваюцца ў яго патрабаванні...

– А мне не цікава, што яны скажуць. Я раблю гэта найперш, каб паказаць, што я паважаю Канстытуцыю. Таму спачатку няхай прымуць закон, які адпавядаў бы Канстытуцыі і сусветнай практыцы. А пакуль мы маем толькі забароны. Пакуль нас адзін раз у год пускаюць схадзіць па тратуарах на могілкі, і два разы ў год – на сабачы выгул, то мы мусім карыстацца Асноўным законам, які не забараняе мірныя сходы.

– Хто, на ваш погляд, можа прыйсці на маёўку?

– Тыя, хто абураны дзеяннямі ўлад і хто хоча выказаць абурэнне публічна. Я не ведаю, колькі людзей збярэцца 1 мая, але ведаю, што гэта будуць самыя годныя.

– Пасля 25 сакавіка некаторыя казалі, што апазіцыйныя палітыкі зарабляюць сабе дывідэнды на сітуацыі з "дармаедамі". Як вы ставіцеся да такой пазіцыі?

– Абавязак палітыка – выказваць інтарэсы людзей. І ў тым ліку зарабляць на гэтым сабе папулярнасць. Вы ўдала баранілі народ? Вось вам прызнанне людзей. Так працуе ўвесь цывілізаваны свет. І ў многіх краінах палітыка пабудавана менавіта на гэтым. Таму трэба працаваць для людзей, адчуваць іх боль і адстойваць іх інтарэсы. Што ў гэтым дрэннага?

– Яшчэ адно меркаванне, якое часам гучыць: апазіцыя, заклікаючы людзей выйсці на акцыі, падстаўляе іх, кідае пад дубінкі...

– Мяркую, тыя, хто выходзіць на вуліцу, зусім не дурні. Яны ведаюць куды ідуць і дзеля чаго. Гэта – выбар чалавека. Альбо сядзець на канапе, альбо выказаць сваю пазіцыю. І тут я нікому нічога параіць не магу. Калі пачуццё гонару ўнутры кліча цябе да пратэсту, то адпавядай яму. Напрыклад, маё ўнутранае пачуццё свабоды заклікае мяне рабіць тое, што я хачу. Пра гэта дзецям можна будзе з гонарам распавесці. А што распавядуць рабы?

Увогуле, як мне падаецца, усе гэтыя крыкі пра "падставу" альбо заказныя, альбо з-за ўласнага страху, альбо з-за зайздрасці.

– У СМІ паведамлялася, што ў Дзень Перамогі вы збіраецеся прайсці разам з ветэранамі, ускласці кветкі. А калі ветэраны захочуць быць асобна?

– Магчыма, журналісты няправільна перадалі мае словы, бо наконт 9 мая мы яшчэ наогул дакладна не вызначыліся. Таму нічога не магу сказаць з гэтай нагоды. Усё будзе вядома пасля 1 мая.

– Што будзеце рабіць, калі людзі прыйдуць 1 мая на Кастрычніцкую плошчу, а там у гэты час будуць праходзіць нейкія афіцыйныя мерапрыемствы? Пагадзіцеся: сітуацыя ў пэўным сэнсе правакацыйная...

– Калі нехта будзе на плошчы, то, значыць, у нашай акцыі возьме ўдзел большая колькасць народу. Я памятаю 1990-я гады, калі ўлады збіралі па спісах на першамайскія дэманстрацыі дзясяткі тысяч людзей, і яны ішлі калонамі па ўсім горадзе. А нам не дазвалялі. Мы тады сфарміравалі адну калону і пайшлі па сваім маршруце. І да нас далучаліся. Таму і зараз, калі будуць іншыя людзі на плошчы, то наша маёўка стане яшчэ больш шматлікай.

А што тычыцца правакацый, то нічога гарантаваць нельга. Мы выступаем за мірныя сходы, але не магу прадказаць, які ў гэтай сітуацыі будзе дадзены загад сілавікам.

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

СКАЗАНА!

Анатоль ЛЯБЕДЗЬКА, старшыня Аб'яднанай грамадзянскай партыі:

«Мне падаецца, грамадства гэта можа не падтрымаць»

– Зараз гавораць: "А давайце 9 Мая выйдзем!» Чэсна кажучы, я да канца не ўпэўнены, што гэта добрая ідэя. У гэты дзень на вуліцу выходзяць ветэраны са сваёй канкрэтнай тэмай. І ўвязаць у гэты дзень яшчэ і "недармаедаў" ці сыход Лукашэнкі – мне падаецца, грамадства гэта можа не падтрымаць.

СОВРЕМЕННАЯ КОМЕДИЯ

Как Валерий Сороко поссорился с Виктором Терещенко

Помните, как у Гоголя Иван Иванович поссорился с Иваном Никифоровичем? Вначале первый сказал второму: «Вы, Иван Никифорович, разносились так со своим ружьем, как дурень с писаною торбою». На это сосед, умеющий отбрить лучше всякой бритвы, ответил: «А вы, Иван Иванович, настоящий гусак». Это слово настолько обидело Ивана Ивановича, что он уже не смог владеть собою...

Такой перепалки между предпринимателем Валерием Сороко и многократным экс-кандидатом в президенты Виктором Терещенко вроде не было, но то, что они поссорились насмерть, – очевидный факт.

Первоначально ничто не предвещало войны. *«У меня были хорошие, почти дружеские отношения с Виктором Ивановичем Терещенко,* – читаем в только что вышедшей из печати документальной повести В.Сороко «Тяжба с претендентом во власть». – *Мы познакомились в начале 1990-х годов, когда находились в оппозиции к действующей власти и являлись руководителями партий. Терещенко – председателем Белорусской народной партии, я – председателем партии «Христианско-демократический выбор». Общались, помогали друг другу, поддерживали при необходимости один одного...»*

В.Терещенко в свое время работал в Администрации президента, затем был депутатом Верховного Совета 13-го созыва. И тогда они встречались, обсуждая разные темы. Но вот на какое-то время потеряли из виду друг друга. Первым напомнил о себе Виктор Терещенко, неожиданно появившийся на пороге офиса предпринимателя.

«Забегая вперед, скажу: если бы я знал, что ждет меня после случайной встречи с этим обходительным и приятным на вид человеком, то избегал бы с ним всякого общения и обходил бы его за версту», – напишет позже в своей книге В.Сороко. Но это после того, как пришлось пережить немало неприятных минут и даже дней.

И все из-за чего – из-за собственной душевной доброты. Под дружеские разговоры Виктор Иванович попросил Валерия Илларионовича дать ему взаймы вначале три тысячи долларов, а затем еще четыре тысячи. Ну как тут откажешь старому знакомому! Но Сороко, наученный горьким опытом, попросил написать расписки.

Да, не случайно в народе говорят: хочешь потерять друга – одолжи ему деньги. После этого Виктор Терещенко не появлялся в офисе предпринимателя и на звонки не отвечал. Прошел срок возврата взятых им под расписку денег. Заказным письмом от 15 августа 2014 года Сороко направил по месту жительства заемщика извещение о необходимости вернуть долг. Но не тут-то было – вскоре по телефону услышал слова, которые просто ошарашили Валерия Илларионовича.

«Получалось, – рассказывает В.Сороко в своей книге, – *что бывший начальник управления Администрации президента, экс-депутат парламента, неоднократный кандидат на должность главы государства решил пробросить меня самым беспардонным образом».*

Поразмыслив, предприниматель решил идти в суд с заявлением о взыскании долга. Дело было назначено к слушанию. Но Терещенко игнорировал повестки и не являлся на заседания, в связи с чем Сороко *«написал ходатайство, в котором просил суд признать явку ответчика В.Терещенко в суд обязательной и в соответствии со ст.169 ГПК Республики Беларусь подвергнуть его приводу, поручив исполнение РУВД Центрального района г.Минска.*

После уведомления Виктора Ивановича о перспективе возможного привода на заседание под стражей он появился в суде...»

Уже на следующем заседании он заявил ходатайство о приобщении к материалам дела встречного искового заявления. *«Естественно, судья понял абсурдность требований ответчика и принял решение об удовлетворении моих исковых требований»*, – пишет в своей книге В.Сороко.

Думаете, господин Терещенко тут же вернул долго господину Сороко? Где там!.. Время шло, а деньги на счет Валерия Илларионовича не поступали. На обращение к судебным исполнителям Центрального района те лишь разводили руками и заверяли, что делают все зависящее от них, чтобы заставить ответчика уплатить долг. *«Более четырех месяцев я ждал результата, а затем направил письмо начальнику отдела принудительного исполнения Центрального района г. Минска с просьбой принять меры по исполнению решения суда.*

То ли начало очередной кампании по выборам на высший государственный пост, то ли письменное обращение с просьбой о принятии эффективных мер по исполнению решения суда подействовало на моего должника. Мне вскоре было сообщено, что деньги Терещенко в полном размере перечислил почтовым переводом».

Опять невольно приходит на память гоголевская комедия. Сколько жили на свете Иван Иванович и Иван Никифорович, столько не могли помириться.

Вернув свои законные семь тысяч долларов, Валерий Сороко нажил новые неприятности.

Вскоре его пригласили в ОБЭП УВД Центрального района г.Минска. На свой вопрос о причине вызова, он услышал, что на него поступила жалоба. Пришлось давать показания, был осмотр офиса. В конце концов пришлось писать письма на имя президента страны. Только после этого было принято решение об отказе в возбуждении уголовного дела.

Чтобы узнать человека, порой недостаточно, как говорят в народе, съесть с ним пуд соли. Только экстремальные ситуации сполна высвечивают души людей. И тогда каждому, как записано в Библии, воздается по делам его.

Прочитав книгу «Тяжба с претендентом во власть», я задумался: а стоило ли ее автору Валерию Сороко, рассказывая о теневой и драматической стороне белорусского бизнеса, высвечивать и предавать огласке конкретную историю о том, как его чуть ли не «кинул» многократный кандидат в президенты Виктор Терещенко и каких усилий стоила судебная тяжба по возврату денег, одолженных ему по доброте душевной? После долгих раздумий пришел к выводу: обнародовать эту некрасивую историю все же надо было. Прежде всего для того, чтобы читатели, которые одновременно являются и избирателями, знали моральный облик «постоянного претендента во власть». Конечно, после этого автор книги, возможно, осложнит свою и так непростую жизнь, о перипетиях которой он подробно рассказывает в изданных книгах. Но, думается, именно в этом и проявляется гражданская позиция Валерия Сороко: он не привык прогибаться перед кем-либо, тем более если в его адрес начинают раздаваться угрозы.

Николай СЕМЕНОВ.

P.S. Книгу Валерия Сороко **«Тяжба с претендентом во власть»**, как и другие его произведения, можно приобрести в сети книжных магазинов «Белкнига», в Минске – в магазине «Академкнига».

ПРАВЫ ЧАЛАВЕКА

Тамара СЯРГЕЙ:

«Няўжо, каб прыцягнуць да адказнасці падпалкоўніка Гаркавага, мне трэба ісці на асабісты прыём да Лукашэнкі?»

На старонках "Народнай Волі" не раз расказвалася пра тое, як юрыст і праваабаронца Тамара Сяргей адстойвае свой гонар. Спачату яе спрабавалі зрабіць рабаўніцай – каб не дапусціць з'яўлення групы актывістак перад картэжам А.Лукашэнкі падчас інаўгурацыі 6 лістапада 2015 года. Летась за арганізацыю несанкцыянаванай акцыі – пікетавання на сталічнай плошчы Свабоды 31 сакавіка – яна была аштрафавана судом Цэнтральнага раёна Мінска на 40 базавых велічынь.

Каб спагнаць з Сяргей штраф, судовыя выканаўцы наклалі арышт на яе кватэру. Але праваабаронца змагла даказаць, што такія дзеянні – незаконныя, бо іншага жылля ў яе няма.

З верасня мінулага года з пенсіі Тамары Сяргей пачалі ўтрымліваць 20 працэнтаў на пагашэнне штрафу. Але ў кастрычніку суд Савецкага раёна Мінска вынес рашэнне пазбавіць яе вадзіцельскага пасведчання на той падставе, што Сяргей перыядычна выязджае за мяжу, а значыць, мае сродкі і магчымасці аплаціць штраф добраахвотна, а не ў прымусовым парадку.

Праваабаронца накіравала скаргу ў Мінскі гарадскі суд. *"Ніводнае абсурднае рашэнне не пакіну без увагі"*, – сцвярджала тады Тамара Сяргей.

Чым скончылася гэтая справа?

– Мінскі гарадскі суд маю скаргу не задаволіў, пагадзіўся з пазіцыяй суда Савецкага раёна, які, безумоўна, незаконна абмежаваў мяне ў маіх правах, – расказвае Тамара Сяргей. – Скажу шчыра, на гэтым я пакуль спынілася. І яны прыціхлі. Мяне пакуль не чапаюць, вадзіцельскае пасведчанне не забіраюць, Я, праўда, таксама за руль садзіцца не рызыкую.

– Рашэнне Мінгарсуда не абскарджвалі? Вы ж заўсёды змагаецеся да апошняга.

– Магу абскардзіць яго ў парадку нагляду, але пакуль займалася справамі сяброў ініцыятыўнай групы. Тады ж, за пікет 31 сакавіка 2016 года, адміністрацыйныя справы завялі на семярых удзельнікаў акцыі, аштрафавалі нас на вялікую суму – агулам 200 базавых велічынь, амаль 2 тысячы еўра! Мяне аштрафавалі на 40 базавых, Любоў Санкевіч з Бабруйска – аж на 50! Іншым выпісвалі штрафы паменей, але для пенсіянераў гэта, вядома, вялікія грошы. Тым больш – за што?! Мы выйшлі на пікетаванне, і гэта наша канстытуцыйнае права.

Вядома ж, мы спрабавалі адбіцца ад гэтых сум законнымі сродкамі. Усе члены групы падалі касацыйныя скаргі, справы адпраўляліся на дапрацоўкі, мы спадзяваліся, што міліцыя пакіне нас у спакоі. Але не – справы вярталіся ў суды, былі паўторныя разгляды, і ўсіх нас каралі штрафамі. Па нашай апошняй адміністрацыйнай справе рашэнне ўступіла ў законную сілу толькі нядаўна – у сакавіку гэтага года. Але пяцёра з нас ужо 20 працэнтаў пенсіі недалічваюцца, гэта сума штомесяц ідзе на пагашэнне штрафу.

– Тамара, а чым скончылася ваша справа з затрыманнем 6 лістапада 2015 года, калі вас беспадстаўна абвінавацілі ў крадзяжы 300 долараў на чыгуначным вакзале ў нейкай грамадзянкі Тарасавай? Удалося прыцягнуць да адказнасці супрацоўнікаў міліцыі, якія вас затрымлівалі, распачаць крымінальную справу супраць гэтай загадкавай грамадзянкі Тарасавай, якая ўзвяла на вас паклёп?

– Вы ж памятаеце, колькі я напісала скаргаў аб незаконным затрыманні! Звярталася і да міністра ўнутраных спраў **Ігара Шуневіча**, і да генпракурора **Аляксандра Канюка**. Яны даручалі займацца праверкай па маіх лістах тым, хто мяне затрымліваў. У выніку я нікога не магу прыцягнуць да адказнасці. Але ж гэтая гісторыя – суцэльны абсурд.

Генеральная пракуратура сцвярджае, што супрацоўнікі міліцыі мяне затрымалі законна, нічога не парушаючы. Аднак калі я стала завальваць іх лістамі, высветлілася, што ніхто пісьмовай заявы ад грамадзянкі Тарасавай не прымаў, пашпартных дадзеных не браў. У афіцыйных адказах праваахоўнікі мне пісалі, што грамадзянка, якая назвала сябе Тарасавай, магла *"добрасумленна памыляцца"* і таму ў яе дзеяннях няма складу злачынства *"прадугледжанага арт.400 КК Рэспублікі Беларусь (заведама лжывы данос)"*. Але ж паслухайце: мяне затрымліваў не зялёны юнак, а **падпалкоўнік Сяргей Гаркавы.** Чаму ён паверыў словам нейкай дзяўчыны, па выглядзе алкагалічкі? Чаму не запатрабаваў у яе пашпарт, не запісаў дадзеныя, у рэшце рэшт не высветліў, хто яна такая, дзе жыве, а ўзяў і адпусціў? Паводле нашых законаў, заява прымаецца толькі ў пісьмовай форме і чалавека абавязкова папярэджваюць пра адказнасць за лжывы данос. Ананімныя звароты не прымаюцца да разгляду, і тым больш па ананімках, калі гэта не паведамленне аб выбуху або тэракце, не праводзяцца працэсуальныя дзеянні. Што гэта за міліцыя такая, якая не ведае законы?! Што за падпалкоўнікі такія непісьменныя?! І яны не мусяць адказваць па законе за тое, што мяне затрымалі па заяве невядомай асобы, а затым абшукалі і дагледзелі?!

– Атрымалася, што могуць не адказваць?

– Відавочна: быў загад – не дапусціць мяне і сяброў грамадзянскай ініцыятывы "Супраць беззаконнасці ў судах і пракуратуры" на вочы Аляксандра Лукашэнкі падчас ягонай інаўгурацыі...

Я, канешне, зараз магу звярнуцца ў Камітэт па правах чалавека ААН. Але ж гэта толькі дзеля маральнага задавальнення, таму што рашэнні Камітэта ў нас не выконваюцца. Але ж я і так ведаю, што маю рацыю, і генеральны пракурор і падпалкоўнік Гаркавы – усе яны гэта ведаюць.

– Міжволі ўзнікае пытанне: навошта было марнаваць столькі сіл і часу, калі ўсё гэта бессэнсоўна?

– Не пагаджуся, што бессэнсоўна. Мая гісторыя – яшчэ адно пацвярджэнне, што ў нашай краіне адсутнічаюць незалежныя дзяржаўныя органы. І самае сумнае – у Беларусі, на мой погляд, няма незалежнай Генеральнай пракуратуры як нагляднага органа за выкананнем заканадаўства. Сёння ў Беларусі ўсё вырашае толькі адзін чалавек. Атрымліваецца, што мне, каб прыцягнуць да адказнасці грамадзянку Тарасаву і падпалкоўніка Гаркавага, трэба ісці на асабісты прыём да Лукашэнкі?

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Не знаюць шведы пра нашы беды

Шведскі ўрад наракае на тое, што летась насельніцтва заплаціла задужа шмат падаткаў: "лішніх" у бюджэце ажно 4,5 мільярда долараў. Чыноўнікі заявілі, што збіраюцца вярнуць грошы насельніцтву.

Харошы вельмі ўрад у шведаў,
Заўсёды дбае пра людзей,
Не лічыць іх за дармаедаў,
Наогул спраўна рэй вядзе.
Ён не баіцца праўды-маткі,
Не прагне лішняга дабра.
Напрыклад, лічыць, што падаткі
Ён у народа перабраў.
Канешне, шведы – не вароны,
Ды ўсё-ткі не адчуў ніхто,
Што ўрад крыху адцяпаў
кроны –
Ці тысячу, ці толькі сто.
І шведскі ўрад прыняў рашэнне:
Вярнуць народу лішкі след.
І, растапырыўшы кішэні,
Чакае здачу кожны швед…

* * *

Мы часта чуем ад улады:
"Я дбаю пра людзей!"
Аднак
Яшчэ з савецкіх пор
Уклады
Не можа нам вярнуць ніяк…

Раптам пракурора напаткала гора…

Былога памочніка пракурора Брэста асудзілі на 14 год за гандаль псіхатропнымі рэчывамі – спайсамі. Высветлілася, што ён і сам ужываў наркотыкі.

Не сакрэт, бадай, для мас,
Добра знае ўсякі,
Што чамусьці суддзі ў нас
Злыя, як сабакі.
Пры разглядзе спраў яны
Вечна не ў гуморы,
Лепяць-смажаць, як бліны,
Людзям прыгаворы.
І прытым караюць так,
Што хоць стой, хоць падай.
(Хтосьці лічыць, што "сабак"
Нацкавала ўлада.)
Лічаць суддзяў страшным злом
Нашы дэмакраты,
Бо караюцца рублём
Ці ідуць за краты.
Дый яшчэ, скажыце, дзе
Так згушчаюць хмары –
Прыгаворваюць людзей
Да смяротнай кары?
І зламыснікі парой
Просяць-моляць Бога:
"Падымі суддзі настрой –
Хай не судзіць строга!"
Пракладаюць суддзям гаць
Нашы пракуроры.
Ці ж камусь паблажку даць
Просіць з іх каторы?
Ды якраз наадварот:
Служка, што ў мундзіры,
Просіць даць даважкам год,
Тры або чатыры.
…У суды з нядаўніх пор
На разгляд крамолы
Стаў прыходзіць пракурор
Як не ўсе вясёлы.
І калі працэс ідзе,
Ён – у эйфарыі,
Для падсудных у судзе
Ям зусім не рые.
Просіць тым, хто нешта спёр,
Не даваць багата.
Словам, гэткі пракурор
Лепш за адваката!
Сталі суддзі іншы раз
Зыркаць падазрона:
"А адкуль жа сярод нас
"Белая варона"?"
Пракурор у абарот
Трапіў вельмі скора.
Следчы аж разявіў рот:
"Дык у пракурора
Вось чаму такі настрой,
Дабрадушнасць тая:
Ён таргуе наркатой,
Сам яе глытае!"
Не прабачылі яму,
Абышліся строга:
– Сухары сушы ў турму
Для сябе самога!
Аб'явілі прыгавор,
Абламалі крылы…
Быў харошы пракурор –
І таго "закрылі".

* * *

Можа, выкажу лухту,
Ды адобраць людзі:
А няхай бы наркату
Ужывалі й суддзі…

ТОЧКИ НАД «І»

*Читатели «Народной Воли» наверняка обратили внимание на то, что в последние месяцы на страницах газеты появилось несколько публикаций, касающихся неутешительной ситуации в открытом акционерном обществе **«Базис-Новополоцк»**. Понятно, они не могли остаться незамеченными городскими властями. Нет, они не опровергают редакционные материалы, но хотят, чтобы общественность знала, как развивались события, почему крупнейшая торговая сеть оказалась на грани банкротства.*

Сегодня мы печатаем письмо, которое пришло в редакцию из Новополоцкого горисполкома. Комментарии оставляем за читателями.

Подножку поставила жизнь

ОАО «Базис-Новополоцк» было основано в 1962 году и на протяжении многих лет являлось крупнейшей сетью торговых объектов в городе нефтепереработчиков.

За долгий период своей деятельности предприятием было реализовано множество проектов по реконструкции и модернизации торговой сети, достигнуты высокие показали в работе, что было отмечено на уровне не только Витебской области, но и страны в целом.

Успешная экономическая ситуация в стране, развитие инфраструктуры города Новополоцка, необходимость наличия крупного многофункционального торгового центра в микрорайоне, а также прибыльная деятельность ОАО «Базис-Новополоцк» стали главными факторами при принятии решения о строительстве нового торгового центра в 2013 году.

Торговый центр «Глобус» стал инвестиционным проектом в рамках программы «Витторг» – Региональной программы инновационного и инвестиционного развития Витебской области на 2011–2015 годы. Бизнес-план строительства торгового центра в 9-м микрорайоне разрабатывался коммунальным научно-консалтинговым унитарным предприятием «Витебский центр региональных исследований и разработок» с корректировкой РИУП «Научно-технологический парк ПГУ». Бизнес-план прошел полную экспертизу как в Новополоцком филиале, так и в центральном аппарате «Беларусбанка».

Безусловно, для реализации проекта такого масштаба требовались кредитные средства. При разработке бизнес-плана были учтены достигнутые предприятием показатели социально-экономического развития, уровень товарооборота и чистой прибыли. Ситуация показывала, что на погашение кредитов на строительство нового торгового центра потребуется только порядка 10 процентов прибыли предприятия.

К сожалению, за время строительства торгового центра (2013–2015 гг.) существенно изменилась ситуация как в экономике страны в целом, так и в отрасли торговли города Новополоцка. Резко возросла конкуренция среди субъектов частной и государственной форм собственности. Большое развитие получили торговые сети ОО «Рестрэйд» (магазины «Дионис») и ООО «ЕвроТорг» (магазины «Евроопт»).

Следовательно, товарооборот ОАО «Базис-Новополоцк» снижался. Выплаты кредитов и других обязательных платежей привели общество к нехватке оборотных средств. Предприятие теряло экономическую стабильность.

С целью принятия мер по стабилизации ситуации в ОАО «Базис-Новополоцк» городским исполнительным комитетом был принят ряд мер, в частности, разработан комплекс мер по финансовой стабилизации предприятия.

Только в 2016–2017 годах финансовое положение на предприятии шесть раз рассматривалось на заседаниях комиссии по предупреждению экономической несостоятельности (банкротства), восемь раз – на совещаниях при председателе Новополоцкого городского исполнительного комитета.

Кроме того, были тщательно изучены показатели деятельности каждого торгового объекта сети и принято решение о сдаче в аренду убыточных и низкорентабельных объектов или их продаже.

Средства, полученные от аренды и продажи объектов, позволили кратковременно обеспечить стабильную ситуацию.

Кроме того, на постоянном контроле был вопрос по трудоустройству работников предприятия, которые были заняты на проданных либо сданных в аренду объектах. Часть работников была переведена в работающие магазины ОАО «Базис-Новополоцк», а ряд работников приняты на работу на предприятия арендаторов.

С целью обеспечения рабочими местами 200 (двухсот) работников предприятия было принято решение о передаче сети объектов общественного питания ОАО «Базис-Новополоцк» КУП по оказанию услуг «Гостиничный комплекс «Новополоцк».

ОАО «Базис-Новополоцк» с ответственностью относится к своим обязательствам в отношении работников предприятия, находящихся в отпуске по уходу за ребенком до достижения им возраста трех лет. По состоянию на 23 марта 2017 года предприятие не имело задолженности по выплате пособий перед данной категорией работников, а также задолженности по заработной плате перед работниками предприятия.

***

Что ж, редакция газеты «Народная Воля» принимает к сведению официальную информацию Новополоцкого горисполкома. Хотя несколько слов мы должны поведать: обо всем, что сказано в письме, наши читатели давно знали бы, будь руководство ОАО «Базис-Новополоцк» пообщительнее с журналистом Романом Васюковичем.

БОЛЬ

Такое нельга забыць…

Люблю чытаць артыкулы, у якіх закранаюцца злабадзённыя праблемы. Вось нарэшце на дзяржаўным узроўні загаварылі пра Курапаты, пра стварэнне мемарыяла пакутнікам сталінскага рэжыму. Лічу, увесь беларускі народ падтрымае гэту ідэю. Мне хочацца задаць толькі адно пытанне: чаму так позна апомніліся нашы ўлады? Хутчэй за ўсё, яны чакалі, калі сыдуць з гэтага свету ўсе сведкі тых жудасных падзей і калі будуць знішчаны ўсе дакументы, каб нашчадкі не ведалі прозвішчаў ні расстраляных, ні катаў. Чаму ў 1990-я гады па гарачых слядах не падтрымалі Зянона Пазьняка, які быў першаадкрывальнікам гэтага злачынства? Колькі бруду, колькі хлусні вылілі на гэтага сумленнага чалавека!

Я карэнная мінчанка. Наша хата стаяла на ўскрайку Лагойскага тракту, па якім везлі на расстрэл у Курапаты людзей. Хаця я была яшчэ малая, але добра памятаю: калі змяркалася, па шашы ехалі крытыя машыны невялікай калонай. Мае бацькі, адгарнуўшы вугалок фіранкі, глядзелі на іх са страхам. А калі яны знікалі з поля зроку, казалі з палёгкай: "Праехалі". Яны баяліся, што могуць забраць і іх.

У сям'і мамы энкэвэдзісты арыштавалі спачатку мужа яе сястры Іосіфа Кудрэвіча, а праз пару тыдняў – маміну сястру Леакадзію, пакінуўшы ў хаце адну іх дзесяцігадовую дачку Рэгіну, якая ад гора выплакала свае вочы і аслепла. Потым з вёскі да яе прыехала бабуля (маці бацькі), і яна даглядала дзяўчынку. Але спачатку ў іх доме пасялілася сям'я Марцынкевічаў. Сам Марцынкевіч служыў у органах. Ён здзекаваўся з дзяўчынкі, часта біў яе. Праз многія гады па п'янцы прызнаўся, што пасадзіў бацьку Рэгіны з-за хаты. А расстралялі Кудрэвічаў у Курапатах. Аднойчы позна ўвечары бабуля дзяўчынкі выйшла на двор, і ў гэты час якраз ехала міма іх хаты калона машын, і раптам з адной з іх бабуля пачула крык: "Мама!" Калі бабуля выбегла за вароты, машыны ўжо былі далёка.

З мамінай сям'і Матусевічаў арыштавалі яшчэ двух братоў. Аднаго, напэўна, расстралялі ў Курапатах, а другога саслалі на Урал з усёй сям'ёй. З Юркевічаў, сям'і майго бацькі, арыштавалі двух братоў. Адзін згінуў невядома дзе, а другога саслалі з сям'ёй у Карэлію на лесанарыхтоўкі, дзе ён адмарозіў ногі і памёр ад гангрэны. Помню, як горка плакаў тата, калі атрымаў гэту звестку.

Няўжо можна пра такое забыцца? Столькі ахвяр, столькі зламаных лёсаў! Колькі гора выпала на долю нашых бацькоў у час праклятага праўлення Сталіна! Згодна поўнасцю з гісторыкам Ігарам Кузняцовым і акадэмікам Радзімам Гарэцкім, якія прапануюць аб'явіць 2017 год Годам памяці ахвяр бальшавізму. І стварыць у Курапатах да 30 кастрычніка гэтага года сапраўдны мемарыял, каб людзі маглі прыйсці пакланіцца ўсім забітым і памаліцца. І даручыць гэту справу на добры лад трэба было першаадкрывальніку Курапат Зянону Пазьняку, адданаму сыну Беларусі. А для гэтага няхай бы ён вярнуўся на Радзіму.

А.С.ЮРКЕВІЧ.
Мінск.

SOS!

Памяць пад… знос?

Гэтая гісторыя пачалася ў 1936 годзе, калі ў Давыд-Гарадку, што на рацэ Гарыні, здарыўся вялікі пажар. Мой будучы дзед, якому тады было шаснаццаць, казаў: палова горада тады згарэла. Згарэў і дом, у якім жыла дзедава сям'я. Але яго бацька, мой прадзед, Сямён Кулага не адчаяўся, разам са старэйшымі сынамі пабудаваў новы двухпавярховы дом, на першым паверсе якога была крама. Вялікая сям'я, дзевяць дзяцей. Жылі, працавалі. А ў 1939 годзе прыйшла савецкая ўлада, амаль адразу будынак нацыяналізавалі – навошта ж простаму каўбасніку такі вялікі дом?..

Потым і самога прадзеда арыштавалі, дзе і калі ён памёр – мы не ведаем.

Амаль 80 гадоў дзяржава выкарыстоўвала будынак, не зрабіўшы ў ім ні разу капітальнага рамонту. З пасляваеннага часу і да мінулага года ў ім была мясцовая гасцініца. Але гораду будынак стаў непатрэбны, і яго вырашылі знесці.

Я, праўнучка Сямёна Кулагі, была супраць такога заканчэння гісторыі дома, пра які ўсё маё дзяцінства чула ад дзеда цікавыя расповеды пра жыццё вялікай працавітай сям'і. Гэты адабраны дом быў заўсёды ў думках і размовах майго дзеда і ягоных братоў і сясцёр, нікога з якіх ужо няма на гэтым свеце. А дом ёсць, і я хацела, каб ён быў і надалей.

Я прапанавала Столінскай раённай адміністрацыі: выкуплю гэты будынак, зраблю там за свае грошы рамонт, каб было прыгожа. Спачатку чыноўнікі як быццам пагадзіліся, а потым сказалі: не прадамо. Знясём, бо будынак занадта стары.

Я напісала ліст у Брэсцкі абласны выканаўчы камітэт. Пра сітуацыю, што ўзнікла, напісалі таксама некаторыя вядомыя СМІ. Прыйшоў адказ: ну добра, не будзем зносіць, зладзім аўкцыён. Можаце купіць дом…

Было гэта ў жніўні. Але прайшоў месяц, другі... Ніякіх паведамленняў пра аўкцыён.

Мы са сваякамі напісалі ліст у Дзяржаўны камітэт па маёмасці з просьбай прадаць нам дом наўпрост, без аўкцыёну, бо гэта ж мы ўратавалі, як нам здавалася тады, дом ад зносу. У адказе значылася, што прадаць нам дом без аўкцыёну могуць, гэта закону не супярэчыць, але рашэнне павінна прыняць мясцовая адміністрацыя.

Тым часам я даслала ў Брэсцкую абласную адміністрацыю меркаванне доктара архітэктуры, прафесара С.А.Сергачова пра цікавасць і нават унікальнасць гэтага будынка.

Але ў адказе, што я атрымала ў лістападзе, значылася: маўляў, Давыд-Гарадок у 2017 годзе стане месцам правядзення абласнога свята ўраджаю "Дажынкі", таму дом ваш вырашана знесці, а на яго месцы пабудаваць… аўтастаянку. Аўтастаянку на месцы ўнікальнага драўлянага дома, які хочуць за прыватныя грошы выкупіць і давесці да ладу нашчадкі былога ўладальніка! У горадзе, дзе ўсяго сем тысяч жыхароў! Дзе пустых месцаў для аўтастаянкі нават у радыусе 100 метраў ад гэтага дома ажно тры!

Але нам паведамілі: "Магчымы варыянт продажу вам дома з абавязковым пераносам яго ў іншае месца". Але як і, галоўнае, навошта пераносіць двухпавярховы дом, які прастаяў тут 80 гадоў і без рамонту за гэты час не развалiўся, нават не знаходзіцца, як сведчыць экспертыза, у аварыйным стане? Дом, які пераэжыў Польшчу, прыход Саветаў, нямецкую акупацыю, зноў Саветы, дастаяў да незалежнасці Беларусі. І цяпер дзеля аднаго дня "Дажынак" яго знесці?

Насупраць дома – помнік і брацкая магіла, дзе пахаваны больш за паўсотню абаронцаў Давыд-Гарадка, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну. Няўжо нельга пабудаваць паркоўку ў іншым месцы?

Мы сабралі больш за 400 подпісаў мясцовых і не толькі жыхароў за тое, каб будынак былой гасцініцы захавалі на ягоным месцы. Мы паведамілі абласной адміністрацыі аб намеры зрабіць у адрамантаваным будынку Музей міжваеннай гісторыі Палесся, канцэпцыю якога зараз распрацоўваем разам з мінскімі вучонымі, а экспазіцыю якога мяркуем стварыць з дапамогай жыхароў Давыд-Гарадка.

Мы прапануем гораду атрымаць да "Дажынак" не новую паркоўку, а новы культурны аб'ект, размешчаны ў гістарычным і цікавым з архітэктурнага пункту гледжання будынку. Задарма! Бюджэту гэта не будзе каштаваць нічога.

Але ў адказ нам пішуць, што музей у Давыд-Гарадку ўжо ёсць, і, маўляў, хопіць.

Ці не таму гэта, што пад знос будынка, як і некалькіх іншых будынкаў, прызначаных для зносу падчас падрыхтоўкі да "Дажынак", вельмі проста спісаць вялікія грошы? Чаму ў Давыд-Гарадку нічога не плануюць будаваць, акрамя паркоўак, а толькі руйнуюць? Ці няма тут карупцыйнага складніка?

І, галоўнае, ці можна яшчэ нешта з гэтым зрабіць? Неяк паўплываць на рашэнне ўлад?..

Надзея ТУРОЎСКАЯ.
Столінскі раён.

ЧЫТАЧ – ГАЗЕТА

І Вам моцнага здароўя, Жанна Эдуардаўна!

Душа радуецца, калі пачуеш такі званок. Чытаюць жа "Народную Волю"!

Некалькі дзён таму патэлефанавала ў прыёмную Жанна Эдуардаўна ЯРОТА (даруйце, калі ласка, а раптам недачула Ваша прозвішча і памыляюся), яна вельмі дзякавала за тое, што праз нашу газету змагла пазнаёміцца з індывідуальным прадпрымальнікам **Уладзімірам Міхайлавічам Лахаданавым** і скарыстацца яго паслугамі.

Жанна Эдуардаўна пажадала калектыву рэдакцыі і Уладзіміру Міхайлавічу здароўя, здароўя і яшчэ раз здароўя!

У сваю чаргу, Жанна Эдуардаўна, і Вам жадаем таго ж самага – моцнага здароўя!

Вы – з "Народнай Воляй",
"Народная Воля" – з Вамі!

Ніна ЛЯВОНЧЫК, загадчыца рэдакцыі газеты "Народная Воля".

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

Как найти деньги на благоустройство остановок общественного транспорта

Минск, в принципе, чистый город, хотя некоторые остановки общественного транспорта могли иметь лучший вид. Коммунальщики говорят, что не хватает средств на их благоустройство.

А я вот знаю, как можно найти деньги. Для этого жэсовцы должны во всех дворах установить большие щиты для объявлений, а рядом с ними – мусорные ящики.

Если после этого появилось в каком-то месте наклеенное объявление – в присутствии двух свидетелей оно аккуратно срывается и отдается в милицию. Там выясняют, кто дал объявление, и штрафуют на полную катушку. Полученные деньги идут на благоустройство остановок общественного транспорта.

Все просто и законно.

Бронислав САВЕЛЬЕВ.
Минск.

УСМЕШКА МАСТАКА

Малюнак Ірыны ПУСТАВАЛАВАЙ.

В Египте на три месяца введено чрезвычайное положение

Президент Египта Абдель Фаттах ас-Сиси объявил в стране режим чрезвычайного положения сроком на три месяца после того, как в воскресенье в двух взрывах у коптских церквей погибли более 40 человек.

27 паломников, пришедших в церковь церкви Св.Георгия в городе Танта на христианский праздник Входа Господня в Иерусалим (Вербное воскресенье), погибли во время первого взрыва. Еще 16 человек погибли при взрыве в соборе Св.Марка в Александрии; среди них один полицейский, помешавший террористу-смертнику зайти внутрь церкви.

КТО – КОГО?

Зюгановцев также нужно проверить…

Депутаты от КПРФ утверждают, что партия «Единая Россия» не только заблокировала их предложение проверить обвинения в коррупции в адрес премьера Дмитрия Медведева, но и в отместку инициировала проверку деятельности коммунистов.

Об этом стало известно из письма первого зампредседателя комитета Госдумы по законодательству Юрия Синельщикова на имя спикера российского парламента Вячеслава Володина.

Депутат Синельщиков был одним из авторов предложения КПРФ проверить обвинения в адрес премьер-министра Медведева, прозвучавшие в фильме, опубликованном «Фондом борьбы с коррупцией» оппозиционера Алексея Навального.

В своем письме Синельщиков просит Володина провести проверку с его участием, а также сообщить ему о ее результатах, чтобы после этого подать в суд иск о защите чести и достоинства.

Депутат также указывает, что, отклонив это предложение коммунистов, Госдума поддержала другую проверку – его деятельности в бытность первым заместителем прокурора Москвы в 2001–2003 годах, которую инициировали единороссы. Синельщиков считает это прямым ответом за попытки КПРФ обсудить скандальный фильм.

В фильме «Он вам не Димон» Навальный утверждал, что Медведев через сеть некоммерческих организаций владеет многочисленной роскошной недвижимостью в России и за рубежом.

Спустя три недели после публикации депутаты Госдумы от КПРФ выступили на пленарном заседании с требованием поручить профильному комитету по противодействию коррупции проверить факты из фильма Навального. Соответствующее протокольное поручение подписали лидеры коммунистов Николай Коломейцев, Денис Парфенов, Сергей Решульский и Юрий Синельщиков.

Но Дума инициативу коммунистов о проверке премьер-министра отклонила: «за» проголосовала только фракция КПРФ, против – два единоросса, остальные 405 депутатов не голосовали вовсе.

БОЛЬШАЯ ПОЛИТИКА

Глава НАТО предлагает Европе увеличить расходы на оборону

Генеральный секретарь Североатлантического альянса **Йенс Столтенберг** призвал Германию и других европейских членов НАТО в своих же собственных интересах повысить отчисления на оборону. «Речь идет не о том, чтобы угодить США. Речь идет о безопасности Европы», – заявил Столтенберг в интервью немецкому изданию Handelsblatt. Он напомнил, что Европа находится гораздо ближе, чем США, к источникам угроз и зонам кризиса, «ближе к России, Сирии, Ираку».

ЗАКУЛИСЬЕ

Си Цзиньпину и китайской делегации не хватило места в поместье Трампа

Председателю КНР Си Цзиньпину и членам китайской делегации не хватило комнат в поместье президента США Дональда Трампа «Мар-а-Лаго» в Палм-Бич, где проходила встреча глав двух государств. Об этом журналистам рассказал пресс-секретарь Белого дома **Шон Спайсер.**

По его словам, у организаторов «возник вопрос с количеством комнат в связи с размером китайской делегации», и гостям в полном составе пришлось снимать номера в ближайшем отеле.

Трамп называет Мар-а-Лаго своим «летним Белым домом» и уже принимал в резиденции премьер-министра Японии.

РЕДКИЙ СЛУЧАЙ

Британец обнаружил в старом танке слитки золота на миллионы долларов

Британский коллекционер Ник Мид нашел в советском танке Т-54 пять золотых слитков стоимостью два миллиона фунтов стерлингов (2,5 миллиона долларов), сообщает The Sun.

55-летний Мид приобрел танк на интернет-аукционе eBay за 37 тысяч долларов. Слитки были обнаружены коллекционером в топливном баке, когда он осматривал танк вместе с механиком Тоддом Чемберленом.

Мужчины вызвали полицию, так как не знали, что делать с находкой. Полицейские изъяли золото, выдав расписку. «Даже если я не получу назад золото, у меня останется прекрасный танк», – сказал по этому поводу британец.

Как выяснилось, купленный Т-54 принадлежал Вооруженным силам Ирака и принимал участие в войне в Персидском заливе 1990–1991 годов. Танк был захвачен войсками международной коалиции и доставлен в Великобританию.

По версии коллекционера, иракские военные спрятали в отсек для топлива золото, похищенное в Кувейте.

ПОЛИТРЕБУС

Химическая атака в Сирии: кто отравил людей?

Как сказал госсекретарь США Тиллерсон, у Америки нет доказательств, свидетельствующих о том, что Россия каким-то образом знала о готовящейся химической атаке на город Хан-Шейхун в сирийской провинции Идлиб или принимала в ней участие.

Утром 4 апреля город Хан-Шейхун в Идлибе подвергся бомбардировке.

Сразу после авиаудара люди на земле стали задыхаться. Жертвами распыления высокотоксичного газа зарин, по последним данным, стали 89 человек, в том числе 33 ребенка и 18 женщин. Оппозиционные активисты сообщили, что авианалет на город на северо-западе Сирии совершили самолеты сирийской армии или российской авиации. Активисты оппозиции утверждали, что самолеты затем выпустили ракеты по местным больницам, где оказывалась помощь пострадавшим.

МНЕНИЕ

Россия не выполнила свои обязательства перед международным сообществом

Россия не смогла предотвратить химическую атаку в Сирии, унесшую жизни 89 человек, выразил мнение госсекретарь США Рекс Тиллерсон.

Как сказал Тиллерсон в эфире американского телеканала Си-Би-Эс, Россия в свое время взяла на себя ответственность контролировать процесс уничтожения запасов химоружия в Сирии и гарантировать полное запрещение его производства. Поэтому, по мнению госсекретаря США, вина за то, что в Сирии снова было применено химическое оружие, лежит именно на России.

Со слов Тиллерсона, не так важно, «была ли Россия соучастником, или ее специалисты оказались некомпетентными, или же сирийское правительство их перехитрило», – в любом случае, российская сторона «не выполнила свои обязательства перед международным сообществом».

СЛЫШАЛИ?

Рекорд в истории премий

Спектакль «Гарри Поттер и проклятое дитя» получил рекордное количество наград на церемонии вручения британской театральной премии имени Лоуренса Оливье.

Постановка была представлена в 11 номинациях и получила девять наград – это рекорд в истории премии.

Пьеса о Гарри Поттере – самая продаваемая книга в Британии за последние 10 лет.

ДАТА

Бывшие узники Бухенвальда призывают хранить память о жертвах национал-социализма

В мемориальном комплексе «Бухенвальд» близ города Веймар в воскресенье 9 апреля прошло памятное мероприятие, посвященное 72-й годовщине освобождения концлагеря.

Бывшие узники концлагеря призвали молодое поколение хранить память о преступлениях и жертвах национал-социализма.

Концентрационный лагерь Бухенвальд был освобожден 11 апреля 1945 года американскими солдатами. С 1937 года в лагерь были заключены почти 280 тысяч человек из 50 стран. Около 56 тысяч узников были убиты либо умерли от голода, болезней, медицинских экспериментов или на принудительных работах.

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

Сын Беларусі

Міхась Кукабака... Прозвішча гэтага чалавека недастаткова вядома беларускаму грамадству, хаця ён з'яўляецца легендарнай асобай, чалавекам, які за свае перакананні адсядзеў у савецкіх турмах і псіхіятрычных бальніцах амаль 17 гадоў. Ягоны незвычайны лёс, барацьба за правы чалавека, за чалавечую годнасць, нязломная пазіцыя, адкрытае мірнае супрацьстаянне эсэсэсэраўскай дыктатуры выклікаюць павагу і захапленне.

Антысавецкі нацыянальна-дэмакратычны супраціў у Беларусі меў розныя формы. Аўтарытарная савецкая сістэма працягвала сталінскую палітыку кіравання дзяржавай, заснаванай на пакаранні і страху. У 1950–1980-я гады тысячы беларусаў пераследаваліся дзяржавай за іншадумства, за беларускасць і супраціўленне русіфікацыі, за крытыку савецкага ладу. Але ніхто не стаяў так адчайна і непахісна, так бескампрамісна, як Міхась Кукабака, які нарадзіўся і вырас у Бабруйску.

Падводзячы вынікі шматгадовага зняволення, Міхась Кукабака напісаў: "Я атрымаў пераканаўчую маральную перамогу над сваімі катамі і катамі майго народа".

У кожнага чалавека ёсць свае слабасці і недахопы. У кожнага ёсць свая мяжа актыўнасці, прынцыповасці, кампраміснасці і саступак. Нам сёння як ніколі патрэбны жыццёвыя прыклады, на якія мы маглі б раўняцца, з якімі звяраць сваё сумленне і свае ўчынкі, на якіх урэшце вучыць маладое пакаленне. Хто нашы героі? Ленін, Брэжнеў і Машэраў ці Каліноўскі, Быкаў і Кукабака? Адказ на гэтае пытанне прадкажа далейшы шлях развіцця Беларусі.

9 снежня 2016 года, з нагоды міжнароднага Дня правоў чалавека, у Мінску адбылася сустрэча з беларускім дысідэнтам часоў СССР Міхасём Кукабакам. 3 снежня спадару Міхасю споўнілася 80 гадоў. Па запрашэнні беларускіх праваабаронцаў ён наведаў свой родны горад Бабруйск, а затым і Мінск. Нагодай для прыезду Міхася Кукабакі, які зараз жыве ў Маскве, стаў выхад кнігі, якая так і называецца – "Міхась Кукабака". Кнігу накладам, на жаль, усяго 500 асобнікаў супольна падрыхтавалі да друку Цэнтр даследаванняў грамадзянскай супольнасці Беларусі і не зарэгістраваны беларускімі ўладамі праваабарончы цэнтр "Вясна". Укладальнікам кнігі выступіла беларуская пісьменніца Паліна Сцепаненка. У кнізе сабраны ўспаміны спадара Міхася Кукабакі, ягоныя нарысы і публіцыстыка, лісты, паказана дзейнасць беларускай эміграцыі ў абарону палітычнага вязня.

Алесь БЯЛЯЦКІ, праваабаронца.

***

"Народная Воля" вырашыла пазнаёміць сваіх шматлікіх чытачоў з жыццём нязломнага змагара за правы чалавека. Паколькі вышэйназваная кніга выйшла сапраўды вельмі маленькім тыражом і яе фактычна немагчыма купіць, то на працягу некалькіх тыдняў наша газета будзе даваць магчымасць вам, шаноўныя прыхільнікі дэмакратыі, даведвацца пра надзвычай трагічны і ў той жа час зайздросны лёс нашага знакамітага земляка. Біяграфія Міхася Кукабакі (ад яго імя) у кнізе падаецца на рускай мове, а таму на гэты раз мы вырашылі абысціся без перакладу.

Жизнь Михася Кукобаки

Детство и юность

Родился я 3 декабря 1936 года в г. Бобруйске. Хотя до 1958 года в паспорте была дата 2 февраля. Думаю, не ошибка. Видимо, чтобы пораньше меня сплавить из детдома, и сделали на десять месяцев старше. А после армии все стало на свои места.

Из материалов уголовного дела за 1970 год узнал, что мать родилась в 1912 году и работала на лесозаводе там же, в Бобруйске. Сколько себя помню, а это, видимо, с трех-четырех лет, был я нежеланным ребенком. Мать была ко мне равнодушна, и у меня также не было к ней каких-то сыновних чувств.

Мной занималась бабушка, и, похоже, я был для нее смыслом жизни. Вот ее и воспринимал как единственного родного человека. С сожалением вспоминаю, лишь единственный раз мне удалось сделать для нее что-то полезное. Когда нас, троих ребят, переводили в ремесленное училище, то начальство детдома расщедрилось. Всем троим вручили по хорошему шерстяному свитеру красного цвета. Когда бабушка меня навестила, мне с трудом удалось уговорить ее взять свитер. Пришлось слегка соврать, мол, у меня еще есть.

Возвращаясь к взаимоотношениям с матерью, разобрался в этом много позже, приобретя достаточный жизненный опыт и когда уже никого не было в живых.

Отец не вернулся с русско-финской войны. Можно представить, что почувствовала сравнительно молодая женщина в 27 лет, неожиданно оказавшись вдовой с трехлетним ребенком на руках. Это означало поставить крест на личной жизни. От родившегося ребенка можно отказаться в роддоме. Но от трехлетнего некуда деться. Можно его не замечать, но формально он всегда будет дополнительным препятствием для создания новой семьи. Тем более что в результате разных войн сложилась диспропорция полов.

В жизни нередко бывает, когда так называемый основной инстинкт оказывается гораздо сильнее материнского. Даже сегодня, в относительно мирное время, нередко матери отказываются от новорожденных детей или просто бросают, продают и даже убивают их.

Мне повезло, что бабушка оказалась добрым человеком. В детдоме время от времени навещала меня. Однажды сообщила, что мать собирается замуж; показала маленькое фото человека в военной форме. К новости отнесся с безразличием.

Однажды мать все же решила увидеть меня. Встретились на проходной детдома. Пришла на костылях, в сопровождении бабушки. Никаких объятий, перебросились парой ничего не значащих фраз. Я вежливо отвечал на вопросы; сам ни о чем не просил и ни о чем не спрашивал. Эта встреча была первой и последней. В очередной раз пришла бабушка и со слезами рассказала, что мать умерла. Я с некоторым облегчением воспринял новость, но своих чувств не выдал, чтобы не огорчать бабушку.

В 1953 году (я как раз окончил ремесленное училище) большую группу молодежи из Беларуси отправили на стройки Сибири. Я попал в город Ангарск Иркутской области. С нашим желанием никто не считался. Обратной связи с бабушкой никогда не было по причине ее бездомности. По сути, прервалась последняя ниточка, связывающая с родиной. Английский философ XVII века Фрэнсис Бэкон сформулировал: «Любовь к Родине начинается с семьи». Конечно, семейную катастрофу можно списать на мировую войну, развязанную Сталиным с Гитлером. Но война состоит из деталей.

Деревня Вавуличи, в которой мы жили, практически не пострадала за период оккупации. Потому как разных "зой космодемьянских", чтобы поджигать крестьянские дома, в округе не оказалось. А как отступала русская армия в начале войны, всем известно. В деревне располагалась обычная немецкая пехотная часть. Как я понимаю, особых хлопот немцы не причиняли. В нашей хате тоже квартировал немец по имени Рудольф.

(Продолжение на 6-й стр.)

Народная Воля http://www.nv-online.info 11 КРАСАВІКА 2017 г.

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

Жизнь Михася Кукобаки

(Продолжение. Начало на 5-й стр.)

Относился к нам хорошо. Даже помогал по хозяйству, а иногда и продуктами. Главные неприятности случились летом 1944-го во время наступления русских войск. Без необходимости начали бомбить деревню, хотя зенитных установок не было, а немцы просто бежали. Разбомбили и нашу хату. Пришлось искать приют у соседей.

Лично для меня самым тяжелым временем был период с лета 1944-го до зимы 1946 года. В детдом бабушка сдала меня больным малярией. Так что большую часть первого класса школы я провел в санчасти. Перевели во второй класс лишь по жалости. Но во втором я с лихвой все наверстал.

Как многим пацанам того времени, мне не чужд был романтизм. Еще в ремесленном училище сдал на разряд по стрельбе и окончил курсы укладчика парашютов. Пытался поступить в школу планеристов, но требовалось не меньше семи классов. Поэтому не удивительно, что, когда объявили кампанию по освоению целинных земель, я тут же пошел за комсомольской путевкой. Почему-то мечтал уехать именно на Дальний Восток. Тем более что Иркутское училище механизации (на тракториста) закончил на отлично, что было условием для поездки в дальние края. Моего приятеля по детдому Володю Кушнера послали в Амурскую область, а меня оставили в Усть-Ордынском Бурятском округе.

С Дальнего Востока – в Узбекистан

На службу в армию пошел охотно, но быстро разочаровался в ней. Имел массу нарушений и, соответственно, наказаний. Даже штрафбатом угрожали. Но мои «нарушения» не были типичными: вроде самоволки, пьянки и прочее. Я категорически отказывался выполнять приказы, которые угрожали моему здоровью, а также унижающие человеческое достоинство, то есть что-то в просторечии называется дедовщиной. Тем не менее фактически был отличником по политической подготовке и отлично стрелял из всех доступных видов оружия. Не стеснялся и дерзкие жалобы писать, если что не так. И вынудил начальство со мной считаться. Впрочем, свою службу фрагментами описал в очерке «Любил я в армии три слова – кино, отбой, столовая».

Службу закончил в Приморском крае, старшим механиком-водителем 2-го класса. Перед демобилизацией в декабре 1957 года нас вербовали механиками на морские катера. Но к тому времени в Дальнем Востоке разочаровался и уехал в Узбекистан, в город Ангрен. Здесь мне крупно не повезло. Устроился помощником экскаваторщика, а позже бульдозеристом на строительство автодороги Ангрен–Коканд. Ни общежития, ни иного жилья не было. Жил в бараке в горах, за 20 с лишним километров от города, безо всяких перспектив. В том же 1958 году уехал в город Гурьев в Западном Казахстане. Почти за восемь лет, что проработал там, женился, окончил вечернюю школу, поступил на инженерный факультет вуза на заочное отделение (но учиться не стал). Также окончил автошколу, курсы экскаваторщика и крановщика. Поработал и в нефтеразведке.

Что касается так называемой общественной деятельности, то мои поступки носили спонтанный характер. Внимательно следил за политическими событиями. Уже где-то с 1960–1961 года игнорировал разные официальные общественные мероприятия: субботники и прочее. Не ходил на выборы. И в то же время, узнав из газет о забастовке горняков в Бельгии, ходил по общежитию с подписным листом по сбору денег в помощь горнякам, искренне полагая, что «капиталисты» их морят голодом. Обращался с письмами протеста на имя Хрущева и в газету «Известия», за что удостоился вызова на ковер в обком партии, хотя был комсомольцем. Если бы при подобном поведении жил в центре России или где-то западнее, то наверняка арестовали бы по пресловутой 190-1. Но в Средней Азии и Казахстане предпочитали сор из избы не выносить.

В силу ряда субъективных и объективных обстоятельств вынужден был с женой расстаться, при взаимном сожалении.

Здравствуй, Киев…

В декабре 1965 года объявился в Киеве. Жил в общежитии. В Мостострое-1 в селище Корчеватом трудился плотником-бетонщиком, бригадиром слесарей. На товарной станции на Подоле работал грузчиком и бригадиром. В Дарнице на заводе химикатов работал аппаратчиком и дежурным электромонтером.

В Киеве вёл себя обычно, как и в Казахстане. Но здесь местный КГБ мной заинтересовался, и была первая «беседа» в конце 1967 года с капитаном КГБ Кальновым из Киевского управления. Со временем познакомился с национально ориентированной молодежью, а меня взяли в круг Ивана Гончара – народного художника Украины. В своей студии он организовал типа домашнего музея украинского быта. Там собирались люди, небезразличные к национальным проблемам. Слышал, что КГБ делал ему предостережение за это.

1968 год стал переломным в моем сознании. Я пришел к выводу, что в жалобах и письмах в разные инстанции смысла нет. Мало толку и в просветительской уличной агитации и листовках. Какая-то польза возможна, лишь если правдивое слово узнают тысячи или сотни тысяч людей. Единственное средство для этого – зарубежная пресса и радио. Это и побудило меня составить и передать 30 сентября 1968 года в Генконсульство в Киеве письмо-протест против оккупации Чехословакии. Перед этим в городском военкомате я ультимативно предостерег военкома от возможной попытки сделать из меня соучастника оккупации Чехословакии. Мой демарш формальных последствий не имел. Но подозреваю, что негласно меня, видимо, поставили на психучет.

Весной 1969 года моя жизнь резко осложнилась из-за попытки организовать бойкот местных выборов. Вызывали на проработку в Киевский горком партии, а потом и некий крупный чин из КГБ открыто стал угрожать. На это я не реагировал. Но различные ущемления в быту и с зарплатой вынудили уволиться и покинуть Украину. Посетив ряд городов в России, остановил свой выбор на райцентре Александров во Владимирской области. Привлекло, что он в 40 с небольшим километрах от Москвы. В августе 1969 года устроился электромонтером на радиозавод в Александрове.

Однажды в газете «Комсомольская правда» прочел злобную, клеветническую статью в адрес писателя Анатолия Кузнецова, эмигрировавшего в Англию. Автором значился некий журналист Айвор Монтегю. Про себя рассудил: если иностранец публикуется в советской газете, то почему я не могу отправить ему ответ в любую западную газету? В августе подготовил ответ: «Открытое письмо английскому писателю Айвору Монтегю». Пару раз съездил в Москву в поисках возможности отправить статью за кордон. Водитель на американской посольской машине, к которому обратился за советом, донес на меня в КГБ. Откуда мне было знать, что все водители на иностранных машинах – агенты Лубянки! После возвращения домой, 14 апреля 1970 года, был арестован по обвинению в «антисоветчине». Так началась моя «экскурсия» по острогам ГУЛАГа.

На предлагаемое «сотрудничество» не пошел

За отказ от сотрудничества с КГБ майор НКВД (с 1940 года следователь) Павел Евсеев отправил меня на экспертизу в Институт судебной психиатрии им. Сербского. Там, по его рекомендации, меня объявили сумасшедшим и отправили в психушку тюремного типа в г. Сычевку Смоленской области. В институте Сербского психиатрию мне сочинял полковник КГБ, он же доктор медицинских наук, Даниил Романович Лунц (ныне покойный). Так и напрашивается сравнение с гитлеровским тоже доктором наук Менгеле. А предлагаемое «сотрудничество» состояло в том, что я должен был осведомлять незнакомого мне человека. По материалам дела это был статс-секретарь посольства ФРГ Мюллер. В случае согласия обещали освободить. Я расценил это как факт заложничества. Арестовали за попытку выразить свое мнение. А потом предложили совершить подлость в обмен на свободу. На такое самоунижение я не мог пойти и решительно отклонил предложение, оскорбляющее человеческое достоинство.

В целом за статью и мою несговорчивость «гонорар» составил чуть больше шести лет лишения свободы. В 2007 году из архива снял копию того письма за 1969 год и воспроизвел в статье «Подарок от ФСБ России». В интернете есть.

Знакомство и дружба с правозащитниками

Сразу после освобождения из психушки 10 мая 1976 года, несмотря на все предостережения, активно включился в оппозиционную деятельность. Этому способствовало мое знакомство и последующая дружба с семьей Виктора Некипелова – известного правозащитника. Уже в июне написал для передачи на Запад статью о своем взгляде на «советскую действительность»; в которой описал и порядки в сычевской спецпсихушке. Статью опубликовали в Англии.

Перед отъездом в Беларусь основатель МХГ Юрий Орлов дал мне рекомендательное письмо для лидера белорусских сионистов в Минске, отставного полковника Льва Петровича Овсищера. С текстом письма я не был знаком. Но по тому, как после прочтения Лев Петрович отнесся ко мне с максимальным радушием и доверием, понял, что аттестован был не худшим образом. Полковник, авиатор Овсищер был знаковой фигурой в Беларуси. Ветеран войны, участник Сталинградской битвы со многими наградами и секретарь парткома закрытого НИИ. С таким послужным списком он был очень неудобной целью для ареста, когда увлекся сионистскими идеями. Его лишь контролировали, не позволяя выезжать в Москву по общественным делам. Благодаря Овсищеру я получил канал связи не только в Москве, но и в Минске, что было удобно.

(Продолжение в следующем номере.)

Михась Кукобака возле портрета Алеся Беляцкого в Правозащитном центре «Весна». Минск. 22 апреля 2014 года.

Фото ПЦ «Весна».

МА-ЛАЙ-ЦЫ!

Як маэстра Міхаіл Казінец «біўся» з кіеўскім аркестрам

Нацыянальны акадэмічны аркестр народных інструментаў імя Жыновіча вярнуўся з «поля бою»: ён ездзіў у Кіеў на міжнародную «Бітву аркестраў». Гэта было грандыёзнае шоу ў канцэртнай зале «Украіна», дзе два нацыянальныя аркестры спабарнічалі адзін з адным на музычным полі, а гледачы потым выбіралі пераможцу. Напэўна, было загадзя прадказальна, што ў сталіцы Украіны цяпер можа перамагчы толькі ўкраінскі калектыў. Але наш нацыянальны аркестр і яго кіраўнік Міхаіл Антоновіч Казінец вярнуліся ў такім прыўзнятым настроі, у стане такога высокага творчага напалу, што захацелася даведацца пра падрабязнасці. І маэстра з відавочным задавальненнем стаў дзяліцца ўражаннямі, якія прывёз з Кіева.

Пачаў з высноў:

– Гэта «Бітва» парушыла не тое што звыклы працяг творчага жыцця аркестра – у нас творчасць, дзякуй Богу, ніколі не бывае дзяжурнай звычкай, – але скаланула нас так, быццам мы зляталі ў космас і вярнуліся назад. Да таго ж мне, як кіраўніку аркестра, канцэрт у Кіеве даў добры штуршок да роздуму аб будучым творчым жыцці. Магчыма, будуць другія тэмы «бітвы» – ужо ў Беларусі, над гэтым зараз працуюць украінскія прадзюсары. Зрэшты, я лічу, што б выдатна працягнуць такое шоу і ў нас нават і без замежных гасцей: мог бы паспаборнічаць на нашай сцэне аркестр Жыновіча і аркестр Фінберга, напрыклад. Або аркестр Жыновіча і Прэзідэнцкі аркестр – а чаму б і не? Ці мы і нацыянальны аркестр імя Леаніда Іванова. Калі б у нас таксама знайшліся прадзюсары, якіх такое шоу зацікавіла б, вось было б свята для гледача! Бо кожны музыкант ужо не толькі музыкант, але і пастановачны.

І Міхаіл Антоновіч з уласцівым яму артыстызмам і народным гумарам распавёў, як зрэжысаваў беларускую праграму. Зацікавілі, з чаго пачынаць канцэрт, дырыжоры разыгралі пры дапамозе манеткі, як на футбольным полі, каму першаму выступаць. Сталі выбіраць: арол або рэшка?

– Натуральна, я выбраў арол, – шматзначна заўважае маэстра. – Кінулі манетку і... упаў арол. Вядома, мы загадзя ведалі, хто будзе пачынаць канцэрт першым, але шоу ёсць шоу. Першая кампазіцыя, якую мы выконвалі, была «Звіняць цымбалы і гармонік ... у Кіеве!» Аляксандра Крамко. Я адразу адчуў узрушаючую энергетыку ад аркестра. Я тысячу канцэртаў правёў са сваім калектывам, ведаю яго магчымасці, але той вечар мне запомніцца, напэўна, назаўсёды. Мы сапраўды выйшлі як «на апошні бой».

Калі госці выконвалі другую кампазіцыю Аляксандра Крамко – «Ох, без дудкі, без дуды», дырыжор змяніў фрак на яркі касцюм-тройку і кепку. Потым, па ходзе музычных твораў, Міхаіл Антоновіч апранаўся яшчэ ў касцюм капітана карабля, а таксама лонданскага дэндзі.

– Касцюмы – па характары самой музыкі, – заўважае Міхаіл Антонавіч. – На зале прабегаў ухвалявы шум, гледачы прымалі мае вобразы, можна было, як той казаў, ужо і не іграюць. Мы выконвалі шмат добрай музыкі: «Калядачкі» Уладзіміра Георгіевіча Мулявіна, «Дзівосы Купалля» Уладзіміра Кур'яна... Але калі выканалі «Реве та стогне Дніпр широкий» – у падарунак гаспадарам, – зала захлынулася ў такім шквале апладысментаў!.. Што рабілася з публікай!.. І я разумеў: мы на «Бітве» ў Кіеве ніколі не пераможам – украінцы схіляюцца перад сваёй музыкай.

Але розніца паміж пераможцам і пераможаным была ўсяго 350 галасоў – пры трохтысячнай зале, нагадаем. Таму вынік галасавання задаволіў беларускі калектыў.

– Гэта добрая лічба, што ні кажыце, – падкрэслівае Міхаіл Антонавіч. – Канцэрт ішоў тры гадзіны, адрэналін зашкальваў і ў музыкантаў, і ў публікі. Увогуле я нават не быў у стане трывогі, а толькі зайздрасці. І зала раўнадушна рэагавала на абодва аркестры. Вядома, украінцы не жадалі прайграць. І мы таксама хацелі выйграць. Але перамагла... Плюс у іх ужо пяць выступленняў за плячыма. Мы потым горача абмяркоўвалі з аркестрам нашу паездку ў Кіеў, і аднадушна прыйшлі да адной і той ж высновы: як цудоўна, што яна адбылася ў нашым жыцці!

Алена МАЛОЧКА.

ПА-ЗА ГУЛЬНЁЙ

Пад санкцыі!

Незвычайныя метады прыдумляюць кіраўнікі некаторых футбольных клубаў Беларусі, каб настроіць каманду на вынік.

Пасля паражэння ад магілёўскага "Дняпра" (0:4) дырэктар "Віцебска" **Мікалай Вайцюхоўскі** вырашыў, што для работы над памылкамі лепш падыходзіць пуга, чым пернік.

Са слоў Вайцюхоўскага, ігракам "Віцебска" ўдалося здзівіць балельшчыкаў, але здзівяцца яны і яшчэ раз – у дзень, калі будуць атрымліваць заробак.

Час пакажа, наколькі дзейснай будзе дырэктарская "пуга".

РЭГІЁН

«Жывая Мова»: сустрэча з Ігарам СЛУЧАКАМ

«Жывая Мова» – гэта супольны праект, створаны Полацкай гарадской арганізацыяй ГА "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны" і інфармацыйна-культурніцкім цэнтрам «ІніцыАрт».

Мэта ініцыятывы заключаецца не толькі ў навучанні беларускай мове. Арганізатары пацвярджаюць, што, размаўляючы па-беларуску, можна паспяхова рэалізавацца ў прафесіі і зрабіць добрую кар'еру.

Сёння ў Полацку адбудзецца сустрэча з Ігарам Случакам, аўтарам ініцыятывы «Справаводства па-беларуску», чалавекам, які робіць усё магчымае для пашырэння сферы ўжытку беларускай мовы ў грамадстве. Пачатак у 18.30 у кавярні «Раздоль».

Раман ВАСІЛЬЕЎ.

ПРАТЭСТ

Ніна БАГІНСКАЯ: «Мне ўжо налічылі каля 20 тысяч рублёў штрафаў»

Учора 71-гадовую пенсіянерку зноў пакаралі – на 1050 рублёў. За пікет ля будынка КДБ.

– У мінулым годзе пасля таго, як мне за ўдзел у вулічных акцыях налічылі штрафы агульным памерам 75 мільёнаў недэнамінаваных рублёў, каб спагнаць іх, судовыя выканаўцы абвясцілі аўкцыён па продажы майго лецішча, – *распавяла "Народнай Волі" пенсіянерка.* – Першапачатковы кошт маёмасці быў 10 тысяч рублёў (каля 5 тысяч долараў). Але на ўсіх аўкцыёнах, якія прайшлі, на лецішча не знайшлося ніводнага пакупніка. Зараз мне прыйшла папера, што яго зноў паспрабуюць прадаць. І, акрамя гэтага, будуць прадаваць яшчэ і мой зямельны ўчастак у Пухавіцкім раёне, які ацанілі ў 1755 долараў.

– Колькі вам ужо агулам налічылі штрафаў?

– Восенню мінулага года, калі ўжо налічыла 15 тысяч рублёў, кінула далейшыя падлікі. Магчыма, каля 20 тысяч штрафаў ужо ёсць. Але я прынцыпова не плачу.

– Збіраецеся і надалей выходзіць на пікеты з пратэстамі?

– Так, але не разумею, каму перашкаджае мірны пратэстант? Я ж ціха стаю на вуліцы з плакатамі, якія, дарэчы, сама і раблю са шпалераў. А шпалераў у мяне яшчэ шмат. Некалькі трубак днямі прывезла з лецішча…

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

РЕЙТИНГ

Продолжительность жизни

Место	Страна	Средняя	Мужчины	Женщины
1.	Япония	83,7	82	86,8
2.	Швейцария	83,1	80	86,1
3.	Сингапур	83	80	86
4.	Австралия	82,8	80,9	84,8
5.	Испания	82,8	80,1	85,5
6.	Исландия	82,7	81,2	84,1
7.	Италия	82,7	80,5	84,8
8.	Израиль	82,5	80,6	84,3
9.	Франция	82,4	79,4	85,4
10.	Швеция	82,4	80,7	84
11.	Республика Корея	82,3	78,8	85,5
12.	Канада	82,2	80,2	84,1
13.	Люксембург	82	79,8	84
14.	Нидерланды	81,9	80	83,6
15.	Норвегия	81,8	79,8	83,7
…				
98.	**Беларусь**	**72,3**	**66,5**	**78**

Данные ВОЗ на 2015 год.

ФУТБОЛ

Мінскае «Дынама» – у лідарах

У мінулыя выхадныя прайшоў 2-і тур чэмпіянату краіны па футболе.

Вось вынікі тура: "Іслач" (Мінскі раён) – "Нёман" (Гродна) – 0:1, "Славія" (Мазыр) – "Гарадзея" – 1:0, "Віцебск" – "Днепр" (Магілёў) – 0:4, "Дынама" (Мінск) – "Нафтан" (Наваполацк) – 1:0, "Шахцёр " (Салігорск) – "Гомель" – 0:0, БАТЭ (Барысаў) – "Мінск" – 1:0, "Крумкачы" (Мінск) –"Дынама" (Брэст) – 1:1.

Наступны тур пройдзе 14–15 красавіка.

Турнірнае становішча

Каманды	Гульні	Выйгрышы	Нічыі	Паражэнні	Мячы	Ачкі
Дынама (Мн)	2	2	0	0	4–0	6
БАТЭ	2	1	1	0	2–1	4
Крумкачы	2	1	1	0	2–1	4
Нёман	2	1	1	0	1–0	4
Славія	2	1	1	0	1–0	4
Шахцёр	2	1	1	0	1–0	4
Днепр	2	1	0	1	4–3	3
Тарпеда-БелАЗ	1	1	0	0	2–1	3
Слуцк	1	1	0	0	1–0	3
Дынама (Бр)	2	0	2	0	3–3	2
Гомель	2	0	2	0	1–1	2
Мінск	2	0	1	1	2–3	1
Гарадзея	2	0	0	2	0–2	0
Віцебск	2	0	0	2	0–5	0
Нафтан	2	0	0	2	0–2	-5
Іслач	2	0	0	2	1–3	-7

P.S.

У табліцы не ўлічаны вынік учарашняга матча "Слуцк" – "Тарпеда-БелАЗ" (Жодзіна), які завяршыўся позна вечарам. Сачыце за навінамі на сайце: nv-online.info.

Фота: krumka.by.

Народная Воля http://www.nv-online.info 11 КРАСАВІКА 2017 г.

ПРА ГЭТА – УПЕРШЫНЮ

А мы мантажнікі-вышыннікі!..

Карэспандэнт "Народнай Волі" высвятляў, як працуецца тым, каму "треплет кудри ветер высоты".

Яшчэ не так даўно ля Мінскай кальцавой аўтадарогі ў раёне Ждановічаў можна было бачыць, як вышыннікі абляпілі правады, бы тыя мурашы. Сваю справу яны рабілі і днём, і ноччу, не зважаючы на надвор'е. Мы вырашылі больш даведацца пра адказную і незвычайную прафесію мантажнікаў высакавольтных ліній электраперадачы…

– Раней у Беларусі ў энергетычным каледжы можна было атрымаць спецыяльнасць "Будаўніцтва і мантаж ліній электраперадачы", але зараз гэтага няма, – распавядае мне галоўны інжынер ААТ "Захадэлектрасеткабуд" **Аляксей ДЗЮК.** *– Таму прыходзяць энергетыкі з іншымі спецыяльнасцямі, а мы ўжо накіроўваем іх на адмысловыя курсы. Праўда, толькі пасля таго, як чалавек прайшоў медыцынскую камісію, бо ў гэтым плане патрабаванні да будучых вышыннікаў дастаткова сур'ёзныя (дарэчы, яны штогод абавязкова праходзяць поўную медкамісію). Пасля курсаў людзі праходзяць стажыроўку, здаюць экзамены і пачынаюць працаваць.*

Аляксей Вітальевіч распавядае, што каля пяці месяцаў ля кальцавой дарогі ішла рэканструкцыя высакавольтнай лініі, якая будзе ўдзельнічаць у транзіце электраэнергіі з новай атамнай электрастанцыі.

– Замянялі фундаменты, апоры і правады, – расказвае суразмоўца. *– І адна справа – у полі ці ў лесе будаваць, і зусім іншая – калі побач кальцавая дарога, дзе нават тэхніцы пад'ехаць дастаткова складана. У нас была адна апора, якая знаходзілася паміж МКАД, з'ездам на кальцавую дарогу і вуліцай Прытыцкага. Каб весці работы на гэтым "пятачку", задзейнічалі нават 60-тонны кран. Лінія перасякае вуліцы, таму трэба было дарогу перакрываць, працавалі ноччу.*

Рэканструкцыя ўсёй лініі, якая, да слова, ужо завершана, склала каля 20 кіламетраў. Сюды ўваходзіла поўная замена старога абсталявання на новае, хаця ў асобных месцах правады засталіся ранейшыя. Апоры памянялі практычна паўсюль, а тыя, што пакінулі, прайшлі капітальны рамонт.

– У мантажнікаў-вышыннікаў, безумоўна, вельмі адказная работа, – дадае Аляксей Дзюк. *– Усе правады, якія знаходзяцца паміж апорамі, злучаны. Адлегласць паміж апорамі – каля 300 метраў. У сярэднім безупынны кавалак проваду можа быць і кіламетр, і два, і тры. Метр проваду важыць кілаграм, і такіх правадоў у кожнай фазе – два. Адным словам, 300 метраў праводу – каля 600 кілаграмаў. І як іх зняць? Проста так адрэзаць нельга, бо не вядома, куды ўсё гэта паляціць. Таму вышыннікі перакладваюць правады ў спецыяльныя ролікі. Тады яны могуць перамяшчацца, а затым паступова апускацца на зямлю.*

Але ж вышыннікам трэба спачатку ўскараскацца на самы верх. Як яны гэта робяць?

– Залазяць спачатку на апору па лесвіцы, а затым спускаюцца ў спецыяльную люльку па "гірляндзе" ізалятараў, – тлумачыць Аляксей Вітальевіч. *– І ўжо ў гэтай люльцы мантажнікі, што называецца, ездзяць па правадах.*

– А калі вецер пачне разгойдваць тую люльку з мантажнікам? – пытаюся ў спецыяліста.

– Правіламі забаронена працаваць, калі вецер больш, чым 10 метраў у секунду.

Дарэчы, не так даўно ў Маладзечанскім раёне ў межах праекта выдачы магутнасці з АЭС быў пабудаваны эксперыментальны ўчастак высакавольтнай лініі. Калі звычайныя апоры вышынёй каля 30 метраў, то нетыповыя – 60 метраў. І зараз для таго, каб дрэвы не падалі на правады, апошнія вісяць па-над лесам. Апоры, як кажуць, эксклюзіўныя, іх распрацоўвалі спецыялісты РУП "Белэнергасеткапраект" і ААТ "Захадэлектрасеткабуд".

– Яны маюць і спецыяльную сігнальную афарбоўку, і сонечныя батарэі, і светадыёды, якія свецяцца ноччу, – кажа наш суразмоўца. *– Агульная вага такой апоры – 49 тон. Збіралі на зямлі, а ўжо затым усю канструкцыю падымалі з дапамогай тэхнікі і "падаючай стралы" і ставілі на фундаментальную аснову. Чаму збіраецца на зямлі, а не па прынцыпе пірамiды? Таму што тут прымянялася зусім іншая тэхналогія. Каб складваць пірамідай, трэба маленькія і лёгкія дэталі. А ў павышаных апорах некаторыя з іх дасягаюць 500 кілаграмаў. Такую "дэтальку" на вышыню 60 метраў не асабліва і падымеш. Увогуле, апора збіраецца ў сярэднім за 7–10 дзён, пры гэтым у працэсе задзейнічаны каля 25 чалавек. 5–7 дзён – зборка, 2–3 дні – устаноўка.*

Спецыялісты, якія дасканала ведаюць нюансы работы мантажнікаў-вышыннікаў, кажуць, што прафесія, безумоўна, небяспечная і звязана з пэўнай доляй рызыкі. Пра свой "матэрыяльны дабрабыт" яны распавядаюць не вельмі ахвотна, хаця атрымліваюць больш за сярэдні заробак у 500 долараў, які плануюць зрабіць да канца гэтага года. Але ўсё залежыць ад саміх работнікаў. Вышыннікі – на здзелцы. Больш зрабіў – больш зарабіў.

– Мантажнікі да павышэння пенсіённага ўзросту выходзілі на пенсію па "гарачай сетцы" ў 55 гадоў, бо праца і на самай справе шкодная, – распавядае Аляксей Вітальевіч. *– Людзі ж увесь час знаходзяцца на адкрытым паветры і на вышыні. Напрыклад, даводзілася працаваць у 25-градусны мароз, бо тэрміны будаўніцтва ніякім чынам нельга было перанесці. І да таго ж – ноччу. Уяўляеце – як гэта?! На холадзе, ноччу і на вышыні 30 метраў, дзе вецер адчуваецца асабліва. Мы не паспявалі людзей змяняць, нашы спецыялісты працавалі ўсю ноч. Адны злазілі, грэліся і – назад. Нават цёплае адзенне не выратоўвала. Але, як кажуць, такая наша работа…*

Алесь СІВЫ.

ДЛЯ ВЯСЁЛАЙ КАМПАНІІ

А ў полі вярба

Словы і музыка народныя

А ў полі вярба,
Пад вярбой вада.
Там хадзіла, там гуляла
Дзеўка малада. } 2 разы

Дзеўка ад вады,
Хлопец да вады:
– Пастой, пастой,
дзяўчыначка,
Дай каню вады! } 2 разы

– Рада б пастаяць,
Каню вады даць.
Мае босенькія ножкі –
Сцюдзёна стаяць. } 2 разы

– Я зніму парчу,
Ножкі увярчу,
А назад як я вярнуся,
Боцікі куплю. } 2 разы

– Не купляй ты мне,
А купі сабе!..
Ёсць у мяне татка, мамка,
Яны купяць мне. } 2 разы

А ў полі вярба,
Пад вярбой вада…
Там хадзіла, там гуляла
Дзеўка малада. } 2 разы

ЗЕМЛЯКІ

«У Амерыцы дактары добра зарабляюць, у сярэднім каля 250 тысяч долараў у год»

Вольга Бераснева жыве ў Амерыцы больш за дзесяць гадоў. Пасля другога курса Лінгвістычнага ўніверсітэта ў яе з'явілася магчымасць эмігрыраваць з Беларусі, і яна рызыкнула. Вяртацца не захацела, таму ўладкавалася ў Амерыцы ў фінансавы аддзел аўтамабільнай кампаніі і пайшла вучыцца па новай.

«Мне пашанцавала ў тым сэнсе, што працадаўцы аплачвалі маё навучанне. Аднак для гэтага я мусіла вывучаць бізнес, эканоміку ці фінансы», – распавядае Вольга.

Шэсць гадоў яна сумяшчала працу з навучаннем, хадзіла на заняткі альбо раніцай, альбо ўвечары. Амерыканская сістэма адукацыі вельмі гнуткая, цалкам рэальна скласці такі графік, каб цікавыя прадметы стаялі ў зручны студэнту час. Галоўнае, каб працадаўца таксама быў гнуткі ў плане графіка.

«Чым больш вопыту ў мяне было, тым больш высокую пасаду я займала, – кажа Вольга. *– Урэшце я зразумела, што не люблю ўвесь час сядзець за сталом, глядзець у камп'ютар, бясконца лічыць, перакладваць паперкі. Я сышла з гэтай сферы і ўладкавалася ў лабараторыю. Пазнаёмілася з доктарам, які паказаў мне, як выглядаюць клеткі пад мікраскопам. Вось тады я і вырашыла, што пайду ў медыцыну».*

Каб паступіць на медыцынскі факультэт у Амерыцы, трэба мець вышэйшую адукацыю

Вольга распавядае, што ў ЗША пасля школы немагчыма паступіць на медыцынскі факультэт, для гэтага трэба мець хоць якую вышэйшую адукацыю. Дарэчы, яна можа быць ніяк не звязана з медыцынай.

Каб паступіць, цягам года Вольга падцягвала ва ўніверсітэце асноўныя профільныя прадметы – фізіку, хімію, біялогію. У Амерыцы ёсць такая магчымасць: наведваць лекцыі толькі пэўны час і па пэўных прадметах.

Далей Вольгу чакалі чатыры гады напружанага навучання. Тут ужо ні пра якое сумяшчэнне з працай гаворка не ішла, вучыцца трэба было і раніцай, і ўдзень, і ўвечары.

Першыя два гады ў амерыканскім медыцынскім універсітэце – гэта ў асноўным лекцыі і экзамены. Студэнты вывучаюць фармакалогію, біяхімію, фізіялогію, анатомію і гэтак далей. Дарэчы, не на ўсе лекцыі хадзіць абавязкова, бо многія з іх запісваюць на відэа і іх можна праглядаць дома ў зручны час ці, напрыклад, у паскораным тэмпе. Але ў лабараторыі хадзіць абавязкова.

«З першых двух гадоў мне найбольш спадабалася анатомія. У нас была лабараторыя, у якой мы вывучалі чалавечае цела. Усіх студэнтаў, а ў маім класе іх было 175, падзялілі на групы па пяць чалавек і кожнай далі труп. Цягам года яго трэба было вывучаць. Мне падабаліся гэтыя заняткі, трэба было знаходзіць нервы, цяглiцы, сасуды.

У той момант я зразумела, што хачу мець спецыяльнасць, дзе я магла б карыстацца рукамі, рабіць імі штосьці. Але ў той час я не думала пра хірургію», – прыгадвае маладая жанчына.

Трэці і чацвёрты курсы студэнты амаль увесь час праводзяць у шпіталі. Па два-тры месяцы вывучаюць розныя медыцынскія спецыяльнасці: педыятрыю, гінекалогію і акушэрства, неўралогію і хірургію, а таксама спецыяльнасці, якія займаюцца захворваннямі ўнутраных органаў (кардыялогія, пульманалогія, гастраэнтэралогія і гэтак далей).

«Калі на трэцім курсе я пабывала ў аперацыйнай, зразумела, што больш нідзе не хачу працаваць. Да гэтага я думала, што ніколі не пайду ў хірургію, бо чула, наколькі гэта цяжка і як доўга трэба вучыцца», – *кажа Вольга.*

Пасля чатырох гадоў навучання выпускнікі мусяць абраць спецыяльнасць у медыцыне, якую будуць атрымліваць у рэзідэнтуры (у Беларусі гэта прынята называць інтэрнатурай). Яны ездзяць па розных шпіталях і праходзяць сумоўі. Потым выпускнікі і прадстаўнікі шпіталяў складаюць спісы: першыя пішуць, дзе б хацелі праходзіць рэзідэнтуру, апошнія – якіх студэнтаў гатовы прыняць. Далей пажаданні супастаўляюцца.

«Калі ты ўдзельнічаеш у гэтай сістэме, то гэта кантракт. Калі ты адкрыў канверт і табе не падабаецца, куды цябе накіроўваюць, ты ўжо не можаш адмовіцца», – адзначае Вольга.

Для будучых педыятраў рэзідэнтура цягнецца тры гады, для будучых хірургаў – пяць-сем гадоў. Пасля, калі ёсць жаданне звузіць спецыяльнасць, трэба вучыцца яшчэ ад года да трох.

Цяпер Вольга заканчвае трэці курс рэзідэнтуры ў бостанскім шпіталі. Яна распавядае, што ў Амерыцы Бостан лічыцца медыцынскай Меккай. Гэта акадэмічны горад, дзе шмат велізарных шпіталяў, дзе дактары займаюцца навукова-даследчай працай. Аднак пасля навучання Вольга не думае тут заставацца.

«Я хацела б пераехаць у больш спакойны горад. Проста працаваць, рабіць аперацыі, клапаціцца пра людзей», – кажа яна.

За гэты час Вольга паўдзельнічала ўжо прыкладна ў 550 аперацыях. Самая доўгая цягнулася 12 гадзін. Аднойчы давялося ратаваць хлопца, які атрымаў агнястрэльнае раненне і ў якога была пашкоджана аорта – адна з самых вялікіх артэрый, што нясе кроў ад сэрца ва ўсе астатнія органы цела.

«На першым годзе рэзідэнтуры, якую таксама называюць інтэрнатурай, вучышся даглядаць хворых да і пасля аперацыі. На другім – крытычна хворых, якія ляжаць у хірургічнай рэанімацыі. На трэцім – праводзіш шмат часу ў прыёмным пакоі, дзе аказваеш кансультацыйна-дыягнастычную і лячэбную дапамогу пацыентам з хірургічнымі захворваннямі (напрыклад, апендыцытам ці дывертыкулітам). Галоўная задача на гэтым этапе – навучыцца ставіць дыягназ. Цягам гэтага года таксама вучышся аказваць экстранную медыцынскую дапамогу пацыентам, якія атрымалі траўму, – тлумачыць маладая жанчына.*– На працягу гэтых трох гадоў мы таксама аперыруем. Чым больш вопыту, тым часцей аперыруеш, удзельнічаеш у больш складаных аперацыях. На чацвёртым і пятым гадах рэзідэнтуры аперыруеш амаль увесь час. Ты ўжо кіруеш камандай, адказваеш за ўсіх, у каго меншы вопыт. Раніцай робіш абход пацыентаў, прызначаеш лячэнне, дыягнастычныя тэсты, вырашаеш, каму патрэбна аперацыя або нейкая пэўная працэдура, а каго можна выпісваць з лякарні. Вядома, над усімі намі ёсць старэйшыя дактары, з якімі мы абмяркоўваем сітуацыю пацыента і як яго трэба лячыць, і апошняе слова заўсёды за імі».*

Колькі зарабляюць дактары ў Амерыцы

Пакуль студэнт атрымлівае адукацыю на медыцынскім факультэце, плаціць толькі ён. Калі ж ідзе ў рэзідэнтуру і дапамагае дактарам, удзельнічае ў аперацыях, то пэўны заробак ён атрымлівае. Канечне, нашмат меншы, чым у дасведчаных спецыялістаў, але даход усё ж мае.

«У Амерыцы дактары добра зарабляюць, у сярэднім каля 250 тысяч долараў у год (або каля 20 тысяч долараў у месяц. – **НН**).

Але многае залежыць ад спецыяльнасці, ад геаграфіі. Нашмат больш атрымліваюць вузкія спецыялісты. Больш зарабляюць дактары, якія працуюць у цэнтральнай частцы ЗША. Таксама мае значэнне, у прыватнай кампаніі працуе доктар ці ў дзяржаўным шпіталі. У шпіталі звычайна спецыялісты атрымліваюць крыху менш», – тлумачыць Вольга.

«Медыцына тут вельмі дарагая, вельмі!»

Доктарка распавядае, што большасць амерыканцаў маюць медыцынскую страхоўку. Многія атрымліваюць яе ад працадаўцы, тады яна даецца бясплатна або са зніжкай. Калі ж чалавек працуе сам на сябе, то мусіць набываць яе па поўным кошце за вялікія грошы. Многія людзі папросту не могуць сабе гэтага дазволіць.

Цана страхоўкі залежыць таксама і ад узросту таго, хто яе набывае. Для маладога і здаровага чалавека яна будзе каштаваць каля 350 долараў у месяц. Для сталага чалавека, у якога ёсць пэўныя праблемы са здароўем, цана будзе вышэйшай. Што тычыцца пенсіянераў, то пасля 65 гадоў ім даюць дзяржаўную медыцынскую страхоўку.

«Ёсць закон у Амерыцы, паводле якога, калі пацыент трапляе ў бальніцу, мы не можам адмовіць яму ў дапамозе, хай сабе ў яго і няма страхоўкі. Калі прывозяць чалавека пасля аварыі і яму патрэбна аперацыя, мы зробім усё, каб выратаваць яго жыццё. Але калі ў яго раптам не было страхоўкі, ён атрымае гіганцкі рахунак, – тлумачыць Вольга. *– Калі пацыент не аплачвае яго, то гэтая сума запісваецца на яго рахунак у крэдытным бюро, якое сочыць за тым, як людзі сплачваюць свае пазыкі. Вельмі важна, каб крэдытная гісторыя была чыстай, таму што ўсе, у тым ліку і працадаўцы, глядзяць на гэта і ўлічваюць пры прыняцці рашэнняў».*

Вольга гаворыць, што людзі, якія сутыкаюцца з ракам, якім патрэбна, да прыкладу, хіміятэрапія, часам папросту разараюцца, прадаюць дамы, бо не хапае сродкаў аплаціць медыцынскія паслугі.

«У кожным вялікім горадзе ёсць шпіталь, які субсідзіруецца дзяржавай, тут дапамагаюць тым, хто знаходзіцца ў цяжкім сацыяльным становішчы. Дарэчы, я працую менавіта ў адным з такіх шпіталяў, – кажа Вольга. *– Сюды часта звяртаюцца людзі з вельмі цяжкімі хваробамі. У іх няма грошай на страхоўку, таму яны не могуць дазволіць сабе хадзіць да дактароў, сачыць за сваім здароўем, набываць лекі».*

Вольгу, як і іншых рэзідэнтаў, час ад часу пасылаюць набірацца вопыту ў іншыя шпіталі. Яна ўжо пабывала ў адной з найбуйнейшых дзіцячых лякарняў у свеце, якая знаходзіцца ў Бостане, а таксама ў бальніцы для ветэранаў.

Доктарка кажа, што некаторыя медыкаменты ў ЗША могуць каштаваць тысячы долараў. Увесь час тут вынаходзяць новыя, лепшыя лекі, якія, натуральна, каштуюць даражэй.

«Перавага амерыканскай сістэмы ў тым, што мы можам лячыць цяжкія захворванні, мы маем патрэбныя медыкаменты, найноўшыя тэхналогіі, але ўсё гэта вельмі дорага. І чым больш сучасныя сродкі мы маем для лячэння, тым даражэйшай становіцца медыцына. Калі ў цябе няма страхоўкі, табе не пашанцавала. Медыцына тут вельмі дарагая, вельмі!» – акцэнтуе Вольга.

На думку доктаркі, галоўны плюс беларускай медыцыны ў тым, што, хоць яна і не найлепшая, але дасяжная. Калі раптам здарыцца апендыцыт, ніхто не дашле астранамічны рахунак.

Гісторыя Франака Вячоркі, якому за лячэнне паламанай нагі ў бруклінскім шпіталі выставілі рахунак 104 тысячы долараў, Вольгу не здзіўляе. У ЗША насамрэч такія расцэнкі на медыцынскія паслугі.

Пра культуру адносін паміж пацыентамі і дактарамі ў Беларусі

Вользе няпроста адназначна сказаць, чаму ў Беларусі культура стасункаў паміж дактарамі і пацыентамі часцяком вельмі нізкая.

«Можа, таму, што агулам культура такая? Калі на пошце ці ў краме вам ніхто не ўсміхнецца, чаму дактары будуць паводзіць сябе па-іншаму? Ці, можа, некаторыя дактары проста не любяць сваю працу? Большасць паступілі на медыцынскі факультэт пасля школы. Мне складана паверыць, што малады чалавек у 17 гадоў можа свядома абраць сабе прафесію, тым больш калі гаворка ідзе пра прафесію доктара. Наўрад ці ў гэтым узросце можна правільна ацаніць, якіх ахвяр вымагае гэтая прафесія і якую адказнасць давядзецца несці», – разважае доктарка.

Вольга зазначае, што, калі яна паступіла на медыцынскі ў Амерыцы, сярэдні ўзрост першакурснікаў быў 25 гадоў. Яны ўжо дакладна ведалі, чаго хочуць ад жыцця, у іх была моцная ўнутраная матывацыя.

«Я не ўпэўнена, ці ёсць недахоп дактароў у Беларусі, але калі яны працуюць на знос і павінны прымаць шмат пацыентаў кожны дзень, то так можна ператварыцца ў робата, атрымаць прафесійнае выгаранне, – працягвае доктарка. – *Ці, можа, беларускія дактары папросту не ведаюць нічога іншага, іх так навучылі. У нас на першым курсе, напрыклад, быў прадмет, на якім вучылі, як спачуваць пацыенту, як паведамляць дрэнныя навіны, як выбудоўваць прыязныя стасункі з людзьмі».*

«Вельмі сумую па беларускай кухні»

Сёння Вольга ўжо не ўяўляе сваё жыццё ў іншай краіне.

«У Амерыку прыязджаюць людзі з усяго свету. Тут столькі нацыянальнасцяў, столькі культур, што я не ведаю, ці ёсць яшчэ дзе-небудзь у свеце нешта падобнае. Я люблю вандраваць, а ЗША – велізарная краіна з рознымі ландшафтамі. Тут ты можаш паплаваць у акіяне, палазіць па гарах, пакатацца на лыжах, – кажа Вольга – *Калі ў мяне адпачынак, а ён здараецца чатыры разы на год па адным тыдні, мы ўвесь час кудысьці ляцім. Былі ў Ісландыі, на Гаваях, Карыбскім моры, Маямі, лятаем да бацькоў мужа – у Мексіку. Калі да мяне прылятае маці, я імкнуся паказаць ёй як мага больш усяго. Летась я сама правяла тыдзень у Беларусі».*

Дарэчы, з мужам, мексіканцам Серджыё, яна пазнаёмілася падчас лыжнага адпачынку гадоў 14 таму.

«Я паехала са знаёмымі, але яны каталіся нашмат лепш за мяне, таму пайшлі на крутыя горы. Я засталася на больш простых схілах. Стаяла ў чарзе, каб падняцца на адмысловым ліфце на вяршыню, а там стаяў знак, што пажадана з кімсьці аб'яднацца, каб не ганяць ліфт упустую. Памятаю, павярнула галаву, а там нейкі хлопец. Запыталася: «Адзін? Паехалі разам». Пакуль мы ехалі, пазнаёміліся, сталі катацца разам. Абмяняліся поштай, і вось ужо тры гады, як жанатыя», – прыгадвае маладая жанчына.

У Беларусі Вольга бывае раз на год ці раз на два гады.

«Вельмі сумую па родных, сябрах, па беларускай кухні, – прызнаецца Вольга. *– Перад прылётам кажу маці, што хачу галубцоў, халадцу, баршчу, дранікаў. Калі прыязджаю ў Беларусь, з'яўляецца думка, што было б цудоўна жыць сярод сваякоў. Але я разумею, што прыязджаць і жыць – гэта розныя рэчы. Хаця хто ведае: можа, калі я буду хірургам з досведам, прыеду працаваць у Беларусь»,* – кажа Вольга.

Настасся РОЎДА.

"Наша Ніва".

Фота з архіва гераіні.

УЧЕНЫЕ РЕКОМЕНДУЮТ

Как определить дозы удобрений

В специальной литературе ученые пишут о том, когда и какие дозы удобрений нужно вносить под те или иные культуры. Если можно, объясните, пожалуйста, как определить эти дозы. Боюсь, что без вашей помощи могу сделать что-то не так, как нужно.

Мария БАЛЮКЕВИЧ.
Круглянский район.

Минеральные удобрения различаются по количественному содержанию питательных элементов. Чтобы правильно определить дозу вносимых удобрений, необходимо знать следующее: на упаковках удобрений имеется маркировка с указанием названия удобрения, его состава (обозначенного химическими знаками) и содержания действующего вещества. Действующим веществом называется та часть удобрения, которую усваивает растением. Оно выражается в процентах и обозначается химическими знаками (N – азот, P_2O_5 – оксид фосфора, K_2O – оксид калия, Cu – медь, CaO – оксид кальция, MgO – оксид магния т.д.).

Например: мочевина (карбамид) – N – 46%; нитроаммофос – N – 23%, P_2O_5 – 23%; нитроаммофоска – N – 16%, P_2O_5 – 16%, K_2O – 18%.

Рекомендуемые дозы минеральных удобрений выражаются в расчете на действующее вещество. В литературе для садоводов-любителей принято обозначать дозы в граммах на 1 кв. метр (доза 100 кг/га соответствует 10 г на 1 кв. метр). Например, в рекомендациях указано, что под растения необходимо внести азота 10 г на 1 кв. метр. Для того чтобы определить необходимое количество удобрения, в частности мочевины, надо произвести следующий расчет: 10 г х 100% : 46% = 21,7 г (где 46% – содержание азота в мочевине). Значит, для внесения 10 г азота на 1 кв. метр надо рассыпать 21,7 г мочевины.

Аналогично рассчитываются дозы всех видов и форм минеральных удобрений.

Зная площадь, занимаемую определенной культурой, рассчитывают общее количество удобрений и равномерно распределяют их по поверхности участка. Затем заделывают удобрения в почву и поливают ее водой. Таким способом можно проводить как основное внесение удобрений, так и подкормки.

ПОЛЕЗНЫЕ СОВЕТЫ

В очередь становись!

Посоветуйте, пожалуйста, что нужно учитывать при размещении на участке овощных культур. Слышала о том, что некоторые из них несовместимы.

Елена БАРАНОВСКАЯ.
г.Жлобин.

Прежде чем высаживать рассаду, дачники должны грамотно спланировать посадки, учитывая взаимовлияние овощных культур, так как при бессменном выращивании часто снижаются урожаи и качество продукции, развиваются болезни и появляются вредители. Это происходит потому, что каждое растение выделяет специфические вещества, по-разному влияющие на соседей. Например, нельзя долго возделывать на одном месте капусту, горох, свеклу, картофель, огурцы, помидоры, землянику.

Редька и столовая свекла угнетают рост шпината, редьку также не следует сажать рядом с луком, морковь – с петрушкой и так далее. Но не все растения угнетающе действуют друг на друга. Есть такие, которые выделяют из корней и листьев вещества, угнетающие патогенную микрофлору и способствующие росту других растений. Так, бархатцы (тагетес) предохраняют луковицы гладиолусов от поражения нематодами; лук-севок способствует обильному цветению астр; чеснок и лук, посаженные под кустами черной смородины, предохраняют ее от поражения почковым клещом, а помидоры отпугивают крыжовниковую огневку и пилильщика; лук защищает морковь от морковной мухи, белой и серой гнили, а картофель – от фитофторы; петрушка, посаженная вдоль грядок земляники, отпугивает слизней.

Капустные овощи, помидоры можно сажать с перерывом в 3–4 года, лук и овощной горох – через 4–5 лет, морковь, сельдерей, огурцы – через 3 года, лук-порей, цикорий – через 2–3 года, салат – через 1–2 года.

НА ЗАМЕТКУ ЦВЕТОВОДУ

Хорошо растут на хорошей почве

Когда и как удобрять цветочные растения и газон?

Галина ШНЫРКО.
Минск.

Однолетники чаще всего удобряют перед посадкой и севом. Во время вегетации применяют жидкие подкормки чаще всего азотными удобрениями, реже калийными и фосфорными. Для приготовления растворов используют твердые удобрения (суперфосфат, калийные соли), которые растворяют в воде из расчета 3 г удобрений на 1 л воды. Подкормки повторяют каждые 14 дней.

Многолетники перед посадкой удобряют локально, причем удобрения заделывают в почву довольно глубоко, чтобы они непосредственно не соприкасались с корнями растений. Дозу удобрений рассчитывают так, чтобы оптимизировать содержание питательных элементов в почве. В дальнейшем их вносят про запас ежегодно рано весной. Вокруг цветов и кустов можно заделывать их мотыгой в почву. Подкормку плодовых деревьев лучше делать в виде обильных поливов каждые 2–4 года. Жидкую подкормку хорошо комбинировать с внесением органических удобрений. Растения альпинариев обычно не удобряют.

Луковичные и клубневые цветочные растения обычно минеральными удобрениями (кроме фосфорных) не удобряют. Тюльпаны и гладиолусы перед посадкой и во время вегетации удобряют малыми дозами фосфорных и калийных удобрений. После цветения иногда вносят комплексные удобрения для лучшего формирования новых луковиц. Для этой цели лучше всего подходят жидкие удобрения.

Газон требует хорошо удобренной почвы. Только в этом случае травяной ковер будет иметь хороший вид, достаточную плотность, выравненность и однородность. Поэтому кроме органических удобрений в почву вносят из расчета на 1 кв.метр 30–80 г сульфата аммония, 35–90 г супрфосфата и 20–30 г 50%-ного хлористого калия. Так как частое скашивание вызывает новый рост трав, то после каждой косьбы газон удобряют. Для этой цели вполне подходит любое твердое комплексное удобрение. На хорошо обеспеченных питательными веществами почвах можно вносить только азот.

СЕМЕЙНАЯ ФЕРМА

Благородное дело

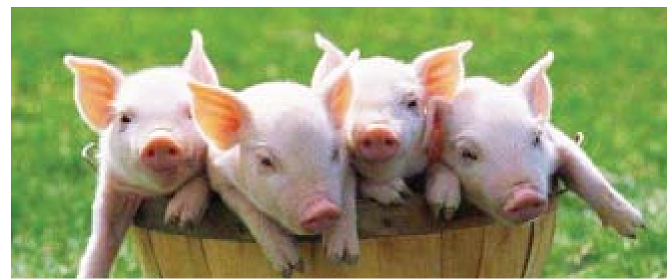
Я родился в деревне, живу в городе, но хочу стать фермером и заниматься разведением свиней. Что вы посоветуете?

Вячеслав НОВАКОВ.
г.Щучин.

Так с чего же начинать? Прежде всего следует приобрести хорошо развитую свинью от высокопродуктивных родителей. Она должна иметь ровную или слегка аркообразную спину, широкую, глубокую грудь, прямые, крепкие ноги, правильный прикус, не менее 12 хорошо развитых сосков правильной формы.

Случают свинку в возрасте 9–10 месяцев при массе не менее 90–100 килограммов. Это показатели хорошей упитанности; от первого опороса можно получить до 10 поросят. При этом молочность свинки будет достаточной для кормления приплода. Свинок с меньшей живой массой и младше по возрасту покрывать не рекомендуется, так как это приводит к снижению многоплодия и молочности. По той же причине нельзя также покрывать и ожиревших свинок.

Важным условием получения хорошего приплода является кормление свинки. Суточный рацион ее должен включать 1,5–2 килограмма сенной муки, 3–4 – вареного картофеля (его можно заменить 4–5 килограммами сахарной свеклы или 8–10 – кормовой свеклы), 0,5–0,7 – пшеничных отрубей, 0,5–0,6 килограмма молотого зерна ячменя, кукурузы, пшеницы или смеси концентратов, а также 10–15 граммов мела и 25–30 граммов поваренной соли. Кормят свинку 2–3 раза в сутки в одно и то же время. Кормление следует сочетать с прогулками, кроме холодных и ветреных дней.

Хозяину важно правильно спланировать случку с таким расчетом, чтобы получить приплод в весенне-летний период. Продолжительность супоросности 112–116 дней. В охоту свинки приходят через каждые 18–22 дня. Вот почему во время прогулок примерно за месяц надо следить за проявлением охоты у животного. Свинка в это время отказывается от корма, беспокоится, издает своеобразные звуки. Наружные половые органы краснеют и увеличиваются. При надавливании рукой на крестец свинка стоит неподвижно. Через 15–16 дней после проверочной охоты следят за наступлением повторной охоты. К этому времени надо найти хряка для случки. Если в ближайшем крупном хозяйстве применяют искусственное осеменение, то можно воспользоваться этим методом. Первый раз свинку рекомендуется покрывать (искусственно осеменять) после выявления у нее охоты, второй раз – через 12–18 часов после осеменения. Это способствует повышению многополодия матки.

ПОЛЕЗНЫЕ СОВЕТЫ

Как омолодить старый сад

Купил в деревне дом, а при нем – старый сад. Деревья так заросли, что мало света. Что делать?

Евгений КРУКОВСКИЙ.
Могилев.

Во взрослом плодоносящем саду надо периодически проводить прореживания. Это выкорчевка старых и выборочная сильная обрезка отдельных деревьев и кустарников.

Случается, что дерево приходится выкорчевывать после сильного повреждения мышами, зайцами, водяными крысами или такой болезнью, как млечный блеск. Бывает, под тяжестью урожая рушится часть кроны. Тут надо подумать, как лучше поступить: восстановить ли ее (хотя это, как правило, трудно выполнимо) или совсем удалить эту часть.

При раскорчевке погибших, старых, больных, незимостойких плодовых деревьев высвобождается несколько квадратных метров площади сада, которую можно использовать для посадки других культур в зависимости от их требовательности к свету.

Временно улучшить освещенность сада можно и путем обрезки деревьев. Взрослый сад обычно дает достаточный урожай, поэтому вполне возможно применить сильную обрезку какой-либо из сторон кроны одного или нескольких деревьев.

Случается и так. Садовод видит, что одна из дорожек в саду хорошо освещена солнцем, и решает использовать ее для посадки каких-либо светолюбивых культур, естественно, добавив на это место много питательной почвы. Новую же дорожку прокладывает под кронами взрослых деревьев, обрезая отдельные ветви, находящиеся под затенением и не дающие урожая хорошего качества.

К реконструкции сада, связанной с удалением отдельных деревьев, кустарников или частей крон, садовод должен приступить только после того, как он тщательно обдумает цели, ради которых она будет проведена, и те меры, которые будут применены в саду для лучшей его освещенности.

Ведущий рубрики агроном Федор ВЕРАВОЙША.

РЭЦЭПТЫ ПРЫГАЖОСЦІ

Крысціна КАГРАМАНЯН:

«Я ведаю, як скінуць 50 кілаграмаў пасля нараджэння шасці дзяцей»

LADY.TUT.BY разам з «Зялёнай аптэкай» запусцілі праект аб беларусах, вартых захаплення. Як яны сілкуюцца, які спорт для сябе выбіраюць, як ставяцца да жыцця і будуюць адносіны. Вось што распавяла пра свой лад жыцця вядомая бізнесвумен і маці шасцярых дзяцей.

– Мяне завуць Крысціна, мне 44 гады, і я мама шасці сыноў, старэйшаму з якіх 18 гадоў, малодшаму – тры. Мае дзеці – галоўнае ў маім жыцці. Акрамя сям'і ў мяне ёсць свой бізнес – фітнес-клуб.

У ім жа я працую трэнерам. Пасля нараджэння шостага дзіцяці я значна набрала вагу, якая склала 115 кілаграмаў. Зразумела, выглядала я «не вельмі», што было для мяне сапраўднай псіхалагічнай траўмай. Таму што я вырасла ў цыркавой сям'і, усё жыццё займалася спортам і ведала, як павінна выглядаць здаровая маладая жанчына. У тагачасных «трэнажорках» я не знайшла для сябе нічога прыдатнага па стане здароўя і ў псіхалагічным плане... Прыйшлося адкрыць сваю залу!

Барацьба з лішняй вагой працягвалася два гады. У выніку дзякуючы рэгулярным трэніроўкам і правільнаму харчаванню я змагла «паменшыць» сябе з 115 да 65 кілаграмаў! Цяпер я дапамагаю іншым жанчынам, абапіраючыся на свой вопыт і магчымасці. Без ценю збянтэжанасці скажу: я ганаруся сваёй перамогай і не збіраюся спыняцца на дасягнутым. Таму што і праз 20 гадоў хачу заставацца здаровай і прыгожай жанчынай.

Як вы разумееце, харчаванне – вельмі важны аспект майго жыцця. Па-першае, трэба смачна і сытна, а таксама правільна карміць шасцярых мужчын – маіх сыноў. А гэта першыя і другія стравы. Рыхтую ў 6-літровых рондалях. Люблю сапраўдныя ўкраінскія баршчы, узбекскі плоў і лагман. А вось з выпечкай у мяне не вельмі – максімум пышныя бліны. Таксама ў нашым рацыёне заўсёды шмат малочных прадуктаў, кашы і сыр. Што тычыцца мяне асабіста – сілкуюся правільна і ўмерана: тры асноўныя прыёмы ежы і два перакусы. Сняданак – абавязковае правіла. Прачнулася, і на працягу 40 хвілін – сняданак. Як правіла, салата і вараныя яйкі без жаўткоў плюс кава без цукру, перакус – палова грэйпфрута. Абед – альбо першая, альбо другая страва. І без хлеба. Вячэра – адварная курыная грудка + пекінская капуста. Рэгулярна трэніруюся па паўгадзіны, стараюся шмат хадзіць пешшу.

У доглядзе знешнасці я вельмі патрабавальная – у першую чаргу ў адносінах да сябе. Ніколі не лягу спаць, не змыўшы макіяж. Мой штодзённы догляд твару займае не менш за паўгадзіны. Крэмамі карыстаюся з 8-гадовага ўзросту: мая мама з самага дзяцінства вучыла мяне надаваць увагу сваёй знешнасці і здароўю. Вядома, я вельмі добра разбіраюся ў пытаннях касметалогіі і прызначэнні розных касметычных сродкаў. Пры гэтым вельмі люблю некаторыя лінейкі нашай айчыннай касметыкі і карыстаюся імі шмат гадоў. У доглядзе сваёй знешнасці, як і ў пытаннях здароўя, прытрымліваюся асноўнага правіла: рэгулярнасць дае вынік.

І нарэшце крыху пра «рэжым дня»... Слова «рэжым» мне не падыходзіць у прынцыпе. Калі маеш шасцярых дзяцей і бізнес, ніякага выразнага раскладу проста не можа быць. Адно амаль ніколі не змяняецца: 5–7 гадзін у суткі я займаюся бізнесам (уключаючы мае трэніроўкі з кліентамі). Астатні час – дом, дзеці і я сама. У мяне няма ні хатняй прыслугі, ні нянь. Я ўсё раблю сама. Проста ўмею рабіць гэта хутка, якасна і... атрымліваючы ад гэтага задавальненне!

Хачу пажадаць усім жанчынам "за": ваш узрост – гэта не вы. Старайцеся, прыкладайце максімум намаганняў для таго, каб адлюстраванне ў люстэрку вас цешыла. Не смейце «махаць на сябе рукой»! Не аддавайце "ўсю маладосць мужу" і "ўсё жыццё дзецям". У першую чаргу вы – асоба. У другую – жанчына. Потым – жонка, мама, бабуля, калега і іншае. Калі вы не ў ладу з сабой, не падабаецеся сабе, адчуваеце, што "растрацілі сябе і згубілі", аддалі сябе камусьці, займіцеся аднаўленнем уласнага жыцця і сваёй годнасці. Чытайце, вандруйце, займайцеся спортам, хадзіце ў музеі і тэатры, шпацыруйце па парку, апранайцеся модна, наведвайце салоны прыгажосці і худзейце. Але толькі калі гэта трэба менавіта вам!

Адрас рэдакцыі: 220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 328-68-71.
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-online.info

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

Падпісныя індэксы:

63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.

9 772071 964000 17029

Паколькі ў рэдакцыі няма магчымасці рэцэнзаваць і вяртаць нявыкарыстаныя матэрыялы, яна пакідае права ўступаць у перапіску за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 10.04.2017 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 26 010 экз. Заказ № 1252.